

يو داؤچي پو هانو به نا پو هان نه پوهول او
ناپوهانو د پوهانو خبرې اونصايج نه منل .
دپورته حديث په رڼا کښې رسول الله صلى الله عليه وسلم
خپل امت ته دا ورپه گوته کړه چې تعليمي جهاد يوه
ضروري خبره او امر دی . دا خبره بايد په یاد -
ولرئ چې په لساني جهاد کښې مقابل جانب داسلام -
مخالف وي ، خو مجاهد بايد زيار و باسي چې هغه
په نرمۍ او شدت سره دخبرو له لارې په اسلامي لار
برابر کړي . مگر په تعليمي جهاد کښې مقابل جانب سره
له دې چې اسلام ته لږ لږ وایي ، خو له اسلامي تعليماتو
سره نه وي آشنا شوی ، نو مجاهد کوبښن کوي چې
په اسلامي کارونو يې پوه کړي او اسلامي سلوک
ورپه بزخه کړي .

۳- په لاس اوسر باندې جهاد :

د جهاد د ډټکي (کلمې) څخه مطلب همدغه جهاد د-
دی . کله چې د جهاد کلمه د چاغون ته ورسېږي ، نو
سمد ستي یې فکر هغه جنگافجگرې ته اوږي چې له
کافرانو سره کېږي او مقصد ورڅخه د الله د نامه لور والی
وي ، یا دا چې د کافرانو د حملې مخنیوی وي ، یا خو یې
د مسلمانانو ځمکه او وطن نیولی وي او د تورې په زور
یې له خاورې څخه وباسي ، چې دغه ډول جهاد په لاس
اوسر باندې جهاد بللی شي .

د ډول جهاد نه یواځې دا چې د خارجی کافرانو
په وړاندې صورت نیسي ، بلکې د یو مملکت د
د داخلي مرتدانو سره هم مینځ ته راځي .

۴- سياسي جهاد :

د اسلامي عادل حکومت اطاعت کول ، د هغه ساتنه
او ورسره اخلاص کول د هر مسلمان وگړي دنده ده .
په حديث شريف کښې راغلي دي چې دين داخلاص
ته عبارت دی ، پوښتنه وشوه چې ای رسول الله (ص) !
د چا سره اخلاص ؟

رسول الله (ص) وفرمايل : د خداى (ج) د کتاب
او د رسول الله (ص) سره ، د مسلمانانو د مشرانو او عامو
مسلمانانو سره . مسلمان وظيفه لري چې د يو اسلامي ظالم
حکومت د شمولو کوښښ وکړي . په يو حديث کښې
راغلى دي : « دلویو جهادونو څخه يو دادى چې د
ظالم ځواکمن په مخکې د عدل او انصاف خبرې وکړي »
د کفرې حکومت له منځه وړل د مسلمانانو اسلامي وظيفه ده .

الله (ج) په دې هکله فرمایي :

«جاهد الکفار والمنافقين»

«د کفار و او منافقینو سره جهاد وکړه.»

اسلامي عادل حکومت هغه حکومت ته ویل کېږي چې

ټول قوانین یې اسلامي ، یعنې له اسلام څخه یې سرچینه نیولې

وي . داخلي او خارجي سیاست یې د اسلام تابع وي .

هـ- مالي جهاد :

مالي جهاد هم د جهاد له ډولونو څخه دی ، دا ډول

جهاد د داسې گټل شوی چې د هغو نورو ډولونو

لپاره شرط دی ، ځکه د هر ډول جهاد لپاره مالي

شتمني ډېره ضروري خبره ده او جهاد کول یې

له مال څخه امکان نلري :

د مالي جهاد په هکله رسول الله (ص) مسلمانانو ته

داسې زېږې وړکوي، چې ترجمه يې داده :
 «که چا د الله (ج) په لاره کښې غازي ته سامان په لاس ورکړ
 هغه هم غازي دی او که چا د غازي کورنۍ ته د ښکېلې لاس
 وړاوب د کړ هغه هم غازي دی.
 د خداي (ج) په لاره کښې هر ډول جهاد د هر مسلمان وگړي
 ديني فريضه ده، په دې حقه لار بايد د چاله ملامتيا څخه
 ونه ډارشي، نور نسبتيا ده چې دغسې کسان خدايي ډله
 ده، د دنيا او آخرت کاميابي به الله (ج) د دوی په -
 برخه کړي.

- لغات :
- ۱- سلول : خوی - روش
  - ۲- مریدان : له دين څخه اوښتي
  - ۳- فاسقان : گناه کاران
  - ۴- منبع : سرچينه
  - ۵- رکن : اساس - بنسټ

حكايت

چي له شاتو نه خوږه ده	اور بډلي مې كيسه ده
بايزيد چي و نامدا ر	داختر په ورځ سهار
په کوڅه کښې تېرېدلي	له حمامه راوتلي
راچپه کړل ناپا مه	ايرې خاورې چاله بامه
په اير و په خاور وڅي	مخ او سري شو ککر
دخپل مخ په پاکېدو شو	بايزيد په شکر کښو شو
چي په اور کښې شم نسکور	چي زه و پرېم د بل اور
يا به لږ شکوه کومه	له اير و به څه بد و پرېمه
له لويښي يې ځان پرېکړي	هو پوهانو ځان ايرېکړي

خوڪ چي خان ته گوري تل   خداي ته نشي کراي کتل
لويي تل په گفتار نده   لوخبره پکار نده

تواضع به دي سر لوړکا

تکبر به دي تل خوړکا

لغات :

- ۱- شکوه : شکایت
- ۲- لويي : تکبر
- ۳- تواضع : خاکساري
- ۴- خوړ : ټيټ ، ښکته

وطنه تاته وایم!

داستاله د نگو د نگو غرونه شمه زار وطنه!
پاتې به نشي داد بنمن به کړو مردار وطنه!
که توپ، تانکونه، طیارې نشته ایمان لرو مونږ
پخپلو وینو به داد بنستی کړو گلزار وطنه!
تر خوبیرغ د اسلام پورته پدې خاوره نکړو
آرام مو نشته، که ما بنام وي که سهار وطنه!
که موځانونه قربان نکړل افغانان به نړیو
ملحد به نړیو پرېږدو هیچو پدې لار وطنه!
چې په حیڅ کړ کښې مو پرته د پاک قرآن مینه ده
په دغه لار کښې مو د مرگ نه نشته ډار وطنه!

داستا بدل به ورته واخلو دخپل سر په قیمت
خاورې به کړو په کمونست باندې انبار وطنه!
وطن خو خپل دی مونږ بدل دشهیدانو اخلو
هم په مسکو کښې ورته جوړ به کړو غبار وطنه!
مینه دې شته راسره هیڅ وخت هېرېدلی نشي
ځان به قربان کړو که خزان وي که بهار وطنه!
خلق او پرچم به کړم نابود پخپله توره باندې
دا شور ویاښ به ټول مردار کړم په یو وار وطنه!

هېواده ته چې دا زامن لرې پروا مه کوه
درنه به لېرې ټول خاشاک کړو او هم خار وطنه!

شعر که نثر؟

- : په شعري ليکې که په نثر؟
- : په نثر خويې نشم ليکلای!
- : نو فقط په شعر به يې وايي؟
- : نه خير شاعر نه يم.
- : آخر! خو يا به يې په نثر ليکې او يا؟
- يې په شعر وايي...؟
- : دا ولې؟
- : دا ځکه چې هرڅه په نثر نه وي هغه
- شعر دی او چې شعر نه وي هغه نثر
- دی

مېرمن نېکبخته (ج ۱)

دا پاک لمنه او عارفه ښځه د شیخ الله داد لور او
په قوم مموزی وه، پلار او نیکه یې د پېښور په
اشنغری کې د مموزیو مرشدان وو.
شیخ الله داد لوی ولي و او لوری یې نېکبخته چې په
حقیقت کښې هم نېک بخته یعنې عارفه ښځه وه،
دیني علوم یې ولوستل او د خدای (ج) په عبادت
او ریاضت یې عمر تېر کړ. په (۱۹۵۱) هجري کال یې
له شیخ قدم قدس الله سره (چې د خواجه محمد زاهد
خلیلی متی زوی و) واده وکړ.

بی بی نیکبخته په (۱۹۶۹) هجري کال کښې یو کتا بـ

- : څنگه؟ که زه خپل پلارته ووايم : ماته له بازارو

مېوه راوړه، دانو نثردي که شعر؟

- : سبحان الله؟! څومره ساده يم ، داپنځه

لس (۱۵) کاله کېږي چې په نثر خبری کوم

خو تر اوسه نه پوهېدم ؟!

کتاب خرخوونکی

پر سړي له کتاب خرخوونکي څخه پوښتنه وکړه .

چې کتاب خرخوونکي يې گټه ده که تاوان ؟

کتاب خرخوونکی ورته وويل : تاوان . داځکه

چې څوک سواد لري هغه پيسې نلري او څوک چې

پيسې لري سواد نلري .

اضافي ضميرونه

په پښتو کښې اضافي منفصل ضميرونه په لاندې ډول
ښودل کېږي:

- زما، زموږ - د متکلم لپاره .
- ستا، ستاسې - د مخاطب لپاره .
- ده، دوی - د نثري ذکر غایب لپاره .
- دې، دوی - د نثري مونث غایب لپاره .
- دهغه، دهغوی - دلېرې ذکر غایب لپاره .
- دهغې، دهغوی - دلېرې مونث غایب لپاره .
- دغه ټول اضافي ضمیرونه تل له مضاف څخه د مخراجي
او مثالونه یې دا دي :

زما کور په کابل کېنې دى ، زموږ هېواد -
افغانستان نومېږي ، ستا فکر ښه دى ، ستاسې خيال
څنگه دى ؟

دده لاس خوب پېښي .

د دې ښې پاڼه دى .

د دې ورور جهاد ته تللى دى .

د هغه پلار ژوندى دى .

د هغې مور ژوندى ده .

د دوى تعليم زيات دى .

د هغوى فکر پوخ دى .

پورتہ مسلمہ !

پورتہ مسلمہ کونہی پورجی یتیمان وگتہ
وران مسجد ونہ، پروت پہ خاور وکني قرآن گتہ

چی پہ زانگو دخیل وطن کني یی خوڻو کول
پراتہ دھجر پہ میروکني ماشومان وگتہ

چی پتنگان وو داسلام په مینه مست دقرآن
په زندانو کني داسلام پراتہ غازیان وگتہ

چی خیل سرونہ یی قریان کول داسلام په مینه
ترخاورولاندی رنگ په وینو شهیدان وگتہ

د انتقام سترگې په لاره مظلومان د جهان
توري ته لاس کړې بخارا، تاجکستان وگټه

شعاري کور، کالي، پوځي خدمت بشري
د کاذبانو په لاس وران افغانستان وگټه

ای مجاهده خان و سپار و الله ته مدام
له داپه ورو ظالمانو مظلومان وگټه

پوهنه

پوهنه هغه رڼا ده چې تل يې د بشري گمراهيو د تيارو سره مقابله کړې ده او د ناپوهيو تور تم يې پخپلو وړانگو روښانه کړې دی او د جهالت تورې تيارې يې له مينځه وړې دي .

په د نيا کښې چې څه انکشافات شوي دي او يا کيږي هغه ټول د پوهې له برکته دي او دا چې ځينې هېوادونه پر مختلې دي او ځينې وروسته پاتې دي، د اهم د پوهې او ناپوهې اثر دی، ځکه چې ټول پوهان د علم او پوهې د زده کړې او تحصيل توصيه کوي او انسانان د پوهې په رڼا کښې د پوهنې خواته بولي .

خداى (ج) په قرآن كريم كېنې فرمايلي دي :
 آيا برابر دي هغه كسان چې علم لري ، له هغو
 كسانو سره چې علم نه لري ؟ يعنې برابر نه دي .
 هدا شان حضرت رسول اكرم (ص) ، فرمايلي
 دي چې د علم تحصيل په مسلمانانو باندې فرض دى .
 اروپايي پوهانو هم د علم او پوهنې په توصيف كې
 د پرخه ويلي دي ، د مثال په توگه :

هولانو وايي :

« لومړى شاگردى وكړه وروسته بيا پښتني

شه . »

نورد ويلي دي :

« څوك چې پوهنه نلري گويانژوند نه لري .

پاسكالوايي :

« د انسان لوړ تيا په پوهنه او فکر کېږي ده . »

د لپټز وينا ده چې :

« د علم د زده کړې په وخت کېږي بايد فکر وکړو چې څه

زده کوو ؟ او له دې زده کړې څه څنگه استفاده کوو . »

ديونان پوها نهم د علم په باب کېږي خپلې نظريې څرگندې

کړې دي .

افلاطون ويلي دي :

« هغه خوند چې له علم او پوهنې څخه سړي ته حاصلېږي

ډېر پاک او سپېڅلی خوند دی .

سقراط وايي :

« خپل وخت دې دخپل نفس د اصلاح لپاره دگټورو

آثارو په لوستلو صرف کړه او علم ته پرمال ترجيح

ورکړه . »

لنډی

موري ٽوپڪ توره جي راڪي
پراسلام ننگ دی دجهاد سنگر ته حُمه
غازيانو جنگ ته بسم الله ڪڙه
خدائِ دِي کامياب ڪري چي غليم مخ توري شينه
مومنه پاڇه! د نيمت راغی
داسلام جنگ دی کور کنيي مه کوه خوبونه
زويه خپل حق به در پل نکره
خو درو سانو جنگ ته لار نشي په مينه
تانه به حار او سپلنی شم
چي دجهاد ڊگر کنيي وکړي غور ځنگونه

لیکلی دی چې نوم یې ارشاد الفقراء، دی. او په دې
 کتاب کښې یې داسې نصیحتونه په شعر ویلي دي
 چې ټولو مسلمانانو او ټولو کسانو ته پکښې اشاره شوې
 او ډېر گټور شعرونه هم دي، چې د اشعارو نمونې
 یې په لاندې ډول دي:

په زړه بڼاد شې ای مومنه!	په ظاهر په باطن سپینه
ظاهر زهد په اخلاص کې	په زړه ټینگ شه له یقینه
شکر صبر په هر حال کې	خودنمای مه شه خود بینه

د خدای حق ته غاړه کېښوده	نورې - نورې وینا پرېښوده
د نیا پاته له هر چا ده	په اخلاص کښې ځنې لېږده
خو قوت لرې په ځان کې	سرد یار په رضا کېښوده
په طلب یې ودرېږه	په خدمت یې هوسېږه

مېړنى هلمته به دې بولم
 چې له روسي سرو نوجورکې منارونو
 مجاهدين لاپل غزا ته
 لاليه ته ولې بېغمه کړې خوبونه
 له خداى، رسول، قرآن منکړي
 جنت، دوزخ، حساب هيڅ نه منينه
 د کارل مارکس په فلسفه کېږي
 له وحشت پرته نورڅه نه پکښې ويينه
 لينن، ستالين او که ماوډي
 د بشریت د تباھۍ آرزو لري يه
 کمونستان که مزدکيان دي
 دهر ماتوان دواج روا گڼينه

د کمونېزم په قاموس کېږي
له ما دې پرته معنی کله قبلوینه
کمونستان خدایه تباہ کړې
زمونږ د دین او عقیدې توهین کوینه

يادونه:

زده کړونکی دې پنځه - پنځه جهادي لنډۍ له ځان
سره راوړي او په ټولګی کېږي دې ولولي.

دوه ملگري

دوه ملگري وو، چې يو ملگري يې يوې لوړې رتبې ته
ورسېد، نوځان ځنې ورک شواو خپل ملگري يې هېڅ
يوه ورځ هغه غريب ملگري ددې معتبر ملگري دنوي
رتبې دتبریک لپاره ورغی، خو معتبر ملگري چې ډېر
مغرور شوی و، غريب ملگري يې ونه پېژاند او په ډېر
غور او تکبر يې ورته وويل:

« ومې نه پېژندلې ته څوک يې؟ او دڅه لپاره راغلی

يې؟ »

غريب ملگري ورته وويل:

« زه ستا پخوانی ملگري يم، زه خبر شوی يم چې ته ډونډ شوی

يې نو ستا د تعزيت لپاره راغلم. »

اشاري ضمير ونه

په پښتو کښې ځينې اشاري ضمير ونه هم شته چې داسې

په ډول د اشخاصو او شيانو په ځای استعمالېږي . په پښتو

کښې اشاري ضمير ونه په لاندې ډول دي :

دغه ، دغو- د نژدې مذكر لپاره .

هغه ، هغو- دلېرې مذكر لپاره .

دغې ، دغو- د نژدې مونث لپاره .

هغې ، هغو- دلېرې مونث لپاره .

په دغو کلمو کښې (دغې ، هغې) د مفرد مونث لپاره ،

او « دغو ، هغو » د جمع مذكراتو لپاره د ماضي متعدي

په فاعلي حالت او ارتباطي حالت کښې استعمالېږي او (دغو ، هغو)

په نوږ، و حاله توکښې د مونث، مذکر، جمع او مفر د
لپاره یو شان راځي. مثالونه یې په لاندې ډول دي:

فاعلی حالت	ارتباطی حالت	نور حالتونه
دغې ډوډۍ پخه کړه	له دغې نه قلم واخله	دغه راغلی و، دغه راغلې وه
هغې کالي وویځل	هغې ته کاغذ ورکړ	هغه نه و راغلی، هغه نه وه راغلې
دغولار جوړه کړه	د دغو کارولې نه کړې؟	
هغو خپل کار وکړ	له هغو پوښتنه وکړه.	

یادگیرنه: له اشاري ضمیر ونوسره که چېرې مرجع نه وي ذکر
شوې، نو اشاري ضمیر ونه بلل کېږي. لکه په پورته مثالونو کې:
او که چېرې مرجع ورسره راغلي وي نو بیا ورته اشاري صفت ویل کېږي
لکه: دغې ښځې ډوډۍ پخه کړه - دغوسې لار جوړه کړه.
دغه هیلک یو پوه هلک دی.

لويوالی

شپه او ورځ ورپسې گرځي هرانسان
دې مقصد ته رسېدل نه دي اسان

بله ايانو پيدا نكړه په ډېر مال كېنې
تش لاسونه بېرته راغلل تا جران

په يوازې علم كله حاصلېږي
ماليدي د ډېر علم خاوندان

هسې وايي په قوت او زور مونده شي
په غلطه لاره تللي ظالمان

چې په تش کمال او فن باندې یې غواړي
په رښتیا چې غولېدلي دا کسان

په رتبه یا نسب کله څوک لوبېږي
لویوالی مه گڼه هومره دېراران

بې د دین له خدمت بله لاره نشته
په دې لاره کښې یې مومي هوښیاران

که قوت لري، که علم، که دولت دی
که دا ټول کړې په همدې ځای کې قربان

نوبه هلته ستا په برخه شي لویوالی
په دې شرط که درنه ورک نشي خپل ځان

نصیحتونه

- ۱- د ژبې ساتل په خلکو کېنې د دنیا د مال او دولت له ساتلو څخه سخت دی .
- ۲- هر شي لږه زکات شته، خو د عقل زکات اوږد غم زغمل او صبر دی .
- ۳- نر موی جامو، خوب و طعمو نو او خوشحاله وخت ته پېر مه هوسېږه ، کېدای شي چې سبا ته داڅیز ونه نه وي .
- ۴- هر څوک چې پخپله ځان ته ارزښت ورکوي د تواضع لاره یې پرې ایښې ده .
- ۵- هر هغه څوک چې درېو و کار و نوکېنې د زړه حضور

ونلري، دالله (ج)، درحمت دروازہ دهغه پرمخ -
تړلې ده:

الف: دقرآن کریم دتلاوت په وخت کېنې.

ب: دالله (ج)، دذکر کولو په وخت کېنې

ج: دلمانځه دادا کولو په وخت کېنې

۶- په ټولو کارونو کېنې درې کاره پرسخت دي:

الف: سخاوت په عاجزۍ کېنې.

ب: زهد او تقویٰ په پټه سره.

ج: حق ویل دهغه چا په مخ کې چې له هغه څخه وېرېږي.

۷- د بدن صحت په لږ خوراک کېنې دی.

۸- پخپلو ټولو کارونو کېنې د عزم له سستۍ څخه ځان وژغوري

ځکه چې دشمن په داسې وخت کېنې پر تا سوکا میا بي
حاصلوي.

جلد او جهل

هر مرغه چې د بل غونډې خوري مردار دی
خان حلال کړه لکه زانه شاهین مشه
د ذرې په څېر د لمر په طلب گرځه
لکه تیزه هسې پروت په زمین مشه
کار په تش لستونې نشي بې د لاسه
لاس په توره کړه بې لاسه آستین مشه

چې تقوی، دیانت نلري رحمانه!
د دغې هسې همنشینو نشین مشه

تحریر: د دی عنوان اصلی مقصد په شفاهي ډول سره وواياست.

له جملہ بد و نفرت کرہ
 و نپکی تہ و لاپ سڀن ۰
 پھ نپکی کنبی یپ اخلاص کٺا
 بدی مہ کپہ و پوھڀن ۰
 پھ گناہ لہ دواپ و سترگو
 دباران پھ دوداور پڀن ۰
 بپ پر وا و خدای تہ مدشہ
 لہ غضبہ و و پڀر پڀن ۰

هرهغه فعل چي يپ حق دی

په طلب يپ و سنور پڀن ۰

لطيفه

يوه سړي يوه گندونکي ته يوه پيالې چې په قيمتي
دسمال کښې تړلې وه ، ورکړه چې دامانت په توگه
پې ورته وساتي . گندونکي پيالې په تاخه کښې کېښو
او خپل شاگرد ته يې وويل :

ددې پيالې سره غرض و نکړې چې زهر پکښې دي .
لږ شېبه وروسته گندونکي دڅه کار لپاره دباندي
ووت . شاگرد فکر وکړ چې په دې پيالې کې خو
څه کمال شته او حتي يې بايد وگوري . پيالې يې
راواخيسته ، ويې ليده چې له شاتوڅخه ډکه وه نو ژر

پي هاغه د سمال چي پيال له پکښې تړلې وه، يوه ډوډۍ
 پخوونکي ته وروړ او په بدل کښې يې ورڅخه توره
 ډوډۍ راوړه او شات يې ورسره وخورل. تشه
 پيال يې په تاخه کښې بېرته کېښوده او بیده شو.
 کله چي گندونکي راغي ويي لیده چي پيال له تشه
 پرته ده او د سمال هم نشته. شاگرد يې راوینښ کړ
 او پوښتنه يې ورځني وکړه چي دا ولي؟ شاگرد
 ورته وويل چي: زه ویده وم چي راوینښ شوم ويي
 کتل چي د سمال نشته او چا غلاکړی دی. ويي ويل
 چي اوس به استاد ته څه ځواب ورکوم؟ نو هغه
 زهرمي وڅښل چي مړ شم. د مرگ په انتظار پروت
 وم چي ته راغلي.

عزت

عزت نشته زور وروپه حضور کښې
لویي نشته تکبر او په غرور کښې
قبلېدل د چا په درکښې لوی ذلت دی
که نقصان نه وي په سترگو او شعور کښې
له معنی او له کمال سره آشنا شه !
موندل کېږي لوی عزت د علم نور کښې
خوشحالي په ډېر دولت او مال کښې نشته
سبه ژوندون یویه د نهي و نهي سرور کښې
د حسد او حرص خاوند په اور کېږي
لئيمان وي شپه او ورځ په سره تنور کښې
ملنگان يې د دوږې په غاږه مومي
کوم تود والی چې مالدار مومي په کور کښې
«عالي افکار»

د نېکبختۍ عوامل

کورنۍ د نېکبختۍ له لوازمو څخه ده، دا پخوانۍ
اساس چې اوس هم لاس ته دی، تریوې اندازې
وران شوی او بیا جوړولو او ترمیم ته اړ دی .
د پلار او زوی او مور په مینځ کې یو له بله متبادل
احساس د نېکبختۍ له لوازمو څخه دی . ځکه او سنی
عصري ژوند د متبادل احساس او شعور اساس -
ورانوي او غواړي چې له بېخه یې وکارې او -
بنايي چې دا به هم د دې زمانې د دایمي پرېشانۍ او
اضطراب له دلیلونو څخه یو دلیل وي .
زامن خپلې کورنۍ ته څه اهمیت نه ورکوي، پلرونه

د خپلو زامنو د بې پروايۍ څخه نالښت کوي او دا
وضعيت د هغو گرانښت او احترام کښې چې بايد -
د دوی په مينځ کښې وي، تاثير لري او د کورنۍ
سرنوشت ښکاره کوي.

کورنۍ بايد د ټيکنرغۍ سرچينه وي او نه د نفاق
او جگړې ځای. زياتره کورنۍ د خپلو اعضاو په
تېره بيا له زلميانو څخه نالښت کوي. د دې حوادثو
علت زياتره په روحي، اقتصادي، اجتماعي او نورو
عواملو پورې اړه لري. په هغه ځای کښې چې -
اقتصادي مشکلات حل شوي وي يواځې روحي او
اجتماعي عوامل شته دي.

هغه کورنۍ چې د عادي مشکلاتو او اړتياو د
ورکولو لپاره هيڅ مشکلات نلري، په دې ډول کورنيو

کښې ښځه چې د کور مېرمن ده د خپلو کارونو
او وظيفو د کولو څخه مخ گرځوي ، داوسنی زمانې
ښځې په دې باندې شرمېږي چې د پخلۍ په خونه
کښې کښېني او کارونه وکړي ، ځکه چې دايې په
زېه کښې ورگرځي چې دا کارونه ددې حيثيت -
ورانوي . آيا رښتيا هم داسې ده ؟ نه خير
داسې نده .

هغه کسان چې په صنعتي ځايونو کښې ژوند کوي
زياتره يې داسې کور چې په کافي اندازه پراخه
وي نشي موندلای ، نو ناچار دي چې په تنگواو ناوړو
کور وکښې واوسي او دا وضعيت يې طبعاً په
ژوند کښې تاثير لري .

نوله دې ټولو څخه پر نه داوسنی زمانې

اقتصادی مشکلات هم کورنیه ناچاره کوي چې
کله-کله رنګه او یوله بله سره جلا شي، یا که ګډه
ژوند وکړي هم یوله بله سره لېږي وي. پلار
د کمره په ځایونو کېنې ژوند کوي، زوی په
صنعتي ځایونو کېنې او سي، مور یې د کور کارونې
کوي. او په دې ډول کورنۍ خپله خوشحالي
او خوندوره ټولنه د لاسه و باسي او همداسې دی
چې په صنعتي مملکتونو کېنې ورو- ورو نفوس-
کمېږي

ټوکه

یو سپین ب یري کروندگر چې زامن یې نه درلودل
او د بېکسۍ احساس یې کاو، د یو مزدور د نیولو په
هڅه کېنې و، ناڅېره یو زلمی په مخه ورغی او ورته
وېي ويل: ماما جانده! زه مزدوري کوم، که څوک
مزدور نیسي او تاته معلوم وي، نوماته یې پته راکړه
چې ورشم.

سپین ب یری په زړه کېنې چې خوښ شو او ورته یې
ویل: بچیه! زه خپله مزدور نیسم، راحه له ماسره
مزدور شه.

په ټاکلې تنخوا زلمی له سپین ب یري سره مزدور شو.

او فیصله داسې و شوه چې کوم وخت بادار له مزدوره
د خوښۍ څرگند ونه وکړي او په خدا وي ، نو
زلمی به د تنخو د زیاتوالي تقاضا کوي .

خو ورځې وروسته یې یوه خټه غنم په خره
بار کړل او من د ورته یې وویل چې دا ژرنده کښې
اوږه کړه .

زلمی غنم څرندې ته ورسول او د ژرندې په
ډول یې خالي کړل . ژرنده گړي ورته وویل :
دا غنم ډېر ناپاک دي اول یې پاک کړه بیا یې اوږه
کړه ، زلمی ورته وویل : اوس مې د ژرندې وار
نیولی دی او په ډول مې اچولي دي بیا به اوږه پاک
کړم .

شپه راغله ، ژرنده گړی کور ته لاړ ، زلمی په

ژرند ه کښې پاتې شو .

لېوه راغی او خړيې د ژرندې په مخ کښې ټوټې
ټوټې کړې، او ويې خوږ . زلمی چې له اوږه کولو نه
وزگار شو ، نو اوږه يې د ژرندې مخې ته راويستل
په خادريې بادول شروع کړل او ټول اوږه باديورل .
ژرند ه گمې چې ژرندې ته راغی ، نو له زلمي نه يې
بوجی راوړه په مزد کښې واخيسته .

زلمی تش تور کورته راغی . باداريې پوښتنه وکړه چې
اوږه دې څه کړل ؟

زلمی ورته وويل چې غنم ناپاک وو ، پس له اوږه کولو نه يې
وغوښتل چې اوږه پاک کړم ، نو هغه وچې ټول بادايورل .
بادار ورته وويل چې خړدې څه کړ ؟ زلمی ورته وويل : هغه بېوزله .
بادار غوسې نه وځنډل . مزد ور وويل : اوس به يې نو تنخوا يا ټوټې .

مجاھد

زہ سیلاب داسټکبار دہو ٻڌو یم
زہ تو پاڻ دہشرق اوغرب» دور کٻڌو یم
مہ مٺی خوب، نہ مٺی راحت، نہ مٺی آرام شتہ
ٻی پروا ددی دنیا لہ لذتو یم
ستومانی مٺی پہ منزل کٺی رواج نہ دہ
حکۂ زہ بلد پہ لار دگہ نگو یم
د حق لاری مجاہد او مٺی نی یم
دنگ لوری تہ روان زہ پہ تہو یم
لب دی ستر گٺی ٻٻرتہ وگر حوہ شاتہ
ماتہ وگورہ اتل د تار یخو یم

دنيا سبه ده

چې تو سبه ده د عقبا	سبه ره ، سبه ده د ادنيا
واوره پند كړه داوينا	مذمت د دنيا مه كړه
پرې پوهېږي حكما	په دنيا كښې لوى حكمت كې
رفع دفع كړي بلا	كه تر سړيې صدقه كړې
غليم دوست كړې په هوا	كه غليم لره يې وركړې
بوى دعودو كا پيدا	كه په اور باندي يې كېږي
بنايسته كاندي صحرا	كه يې تو به په صحر كړې
خوشحال درومي په خدا	كه يې نذر كړې وپيړته
يا دوي دې په دعا	خوش وندى يې په چاكي
خطاب دركا د سخا	د حاتم په خبردى ستايي

ولوكان فاسقا	سخي هريو د خدای دوستری
ولوكان زاهدا	هر بخیل د خدای دشمنی
دا خبره ده رښتیا	د نیا کنت د آخرت دی
که بدي نه وي له تا	په د نیا کښې بدي نشته
آئینې غوندې صفا	د نیا بحر دی بهېږي
که څوک زشت وي که زېبا	خپل خپل مغ پکښې لیدل شي
هم گوهر دی بې بها	هم خطر پکښې د سردی
چېرته خوند کړي د حلوا	چېرته خوند کاندې د نهر
د سپي په مدعا	کارهه واړه موقوف دی
د نیا ځای دی د جزا	هر چې کا هغه به مومي
وي مشغول په پنج بنا	له حرامو یې پرهنزوي

کې مال د د نیا نه پر وي

هیڅ پرې نه کاندې پروا

(عبدالرحمان مومند)

بیت نیکه

بیت نیکه د پښتنوله مشهورو نیکو نوڅنه و. ده دوه نور وروڼه درلودل، چې یو پسر بن او بل «غر عینت» نومېده، چې هغوی ته هم د پښتنو د پرې قبیلې منسوب دي. د بیت نیکه نوم مؤرخینو «بیتنی» او «بټن» هم لیکلی دی او د ده ژوند د (۳۰۰ هـ) او (۴۰۰ هـ) تر مینځ اټکل شوی دی.

تر ټولو پخوانی کتاب چې د دې نیکه نوم او اشعار پکښې راغلي دي د «تذکرۃ الاولیاء» کتاب دی چې سلیمان ماکو په (۶۱۲ هـ ق) کال په پښتو لیکلی دی او د بیت نیکه یا دونه داسې کوي:

«نقل هسې ڪاندي يارنوا چي روزگار دشيخ بېټي
 ڪنې دده ورورچي سرېن نو مېده او پر شيخ بېټي هم
 خوراگران و، زامن نه درلودل، بېټي خپل زوی
 اسماعيل ورکړ او دسرېن په کاله لوی شو، مهربان خداي^(ج)
 د اسماعيل په برکت سرېن ته ډير زامن په نصيب کړه

بېټه ښکته سربېره پردې چي دښتو له مشهورو ښکته گانو
 ځنې و، مناجات يې سليمان ماکو پخپله تذکره ڪښي راوړي
 او ليکي: «نقل کوي چي شيخ بېټي سپين ښيري شو، نو
 ده به هر کله خښتن ستايه اورب ته به يې درخواست
 کاوه چي زما په کهول او دسرېن او غرنبت په کهول
 ڪنې برکت کړي دي.»

د بېټ نیکه مناجات

لویه خدایه! لویه خدایه! ستا په مینه په هرځایه

غر ولاړ دی درناوی کښې ټوله ژوي په زاری کښې

دلته دي د غرولمې زموږ کښې دی د پکښې پلې

دا وگړي د پرکړې خدایه!

لویه خدایه! لویه خدایه!

هسک او حمله نغښته ستاده دمپو وده له تاده

دا پالنه ستاده خدایه! لویه خدایه! لویه خدایه!

د بېټ نیکه د اشعر علاو پر دې چې د پړساده اوروان کې د پردی

ژباړات هم پکښې نشته، بله یوه د «خدای» کلمه چې هغه د پښتو
او فارسي په مینځ کښې مشترکه ده.

لارښوونې: زده کوونکي د بېټ نیکه مناجات په نثر تبدیل کړي.

داستان

علم گل کاکا دوه زامن درلودل ، مشر زوی پې عبدالله
او کشر زوی یې سرتور نومېده .
عبدالله دېر هوښیار او ذکي هلك ؤ ، تل یې
د دیني زده کړې لپاره کوښښ کاوه ، دایمان رڼا
یې له کوچنیوالي څخه په تندي کښې له ورايه ځلېده
د ښکړو او ښو کسانو سره یې مینه وه .
خو د علم گل کاکا کشر زوی سرتور له کوچنیوالي څخه
بد عمله ؤ او دده له ناوړه سلوک نه گامخواریان دېرپه
تنگ وو .

کله چې خلقیان او پرچمیان د روسانو په مرسته

په افغانستان کېنې د قدرت خاوندان شول، عبدالله
 چې له پخوا څخه د نېکواخلاقو اولور استعداد خاوند ؤ
 بې له ځنډه یې د خپلې راسخې عقیدې او اسلامي مسؤلیت
 له مخې د کمونستانو پر ضد فعالیت شروع وکړه .
 او سرتور چې له پخوا څخه د فاسدو خوښوونځیان
 ؤ، د دهرې حکومت د ټینګښت لپاره د خپلو ملحدو
 ملګرو (کمونستانو) سره یوځای شو .
 یوه ورځ سرتور، عبدالله ته وویل : که د سر
 خیر دې غواړې نو له دې مخالفت نه لاس واخله ،
 د کمونستي حکومت پر ضد تبلیغ مه کوه او که نه
 نو ... د ز ندان تورې کومې به درته وښیم .
 عبدالله ووت ته په ځواب کېنې وویل : سرتور
 په دې وپوهېږه چې هېڅکله له خپل عزم څخه اوښتونکي

نه یم، د دهر مسلمان ایمانی دنده ده چې د کمونېزم
کرغېپ نه خبره خلکو ته ور و پېژني.

زه مسلمان یم او مسلمان ژوند او مرگ د الله (ج)، درضا پاره
غواړي، او مسلمان هیڅ وخت د زندان او مرگ څخه نه پارېږي
تا د اسلام د الوری شعار نه دی اورېدلی؛

• په مرگ شهید، په ژوند غاړي دواړه وکښې خیر دی زما
ځکه د خدای په لاره ځان، سراو ځیگر ورکوم.

بله ورځ سرتور د ملحد رژیم د پښو سوتسو
مزدورانو سره په عبدالله پسې لاړ او عبدالله دخپل-
پلار، بوپته مور او خپلو ماشومانو سره په کور کښی
ناست و چې بی حیا، کمونستان یې په کور ورننوتل
عبدالله یې زنجیر او تړولانه او په ډېر بد حال یې دولسول
په لور روان کړ.

موراو پلار يې دهرى سرتور ته دېرې
سېراوې وکړې.

موريې له دېره خفگانه بې اختياره ولوېده، ورو
ما شومانو يې په کوکو-کوکو وژړل، د عبدالله -
پلار خپلو لمسيانو ته د ادينه ورکوله چې:

بچيانو مه ژاړئ، مه ژاړئ ... پلار به موله خبره
سره بېرته راشي. الله (ج) به ستاسې پلار د ظالمانو
له منگلو څخه خلاص کړي، الله پاک د خپلو نېکوبندگانو
ساتونکى دى.

څه موده وروسته د اسلام پر دين مينو مجاهدينو پوښه پوهنځي او لسله
بريد وکړ چې عبدالله پکښې زنداني ؤ. د دواړو
خواوو تر مينځ سخته جگړه ونښته، د شاوخوا سيمو
ټولو مسلمانانو د مجاهدينو د بري لپاره د عاگانې کولې.

په نتیجه کښې اولسوالی فتحه شوه، زیات شمېر کونستان
 پکښې مړه او یو شمېر یې دېر تور « په شمول ژوندی
 ونيول. عبدالله دېر خوشحاله شو او په لوړ آواز سره
 یې « الله اکبر » ناري وکړې. له مجاهدینو وروسته
 غاري ووت او یو بل ته یې دېر مبارکي وویل. بیا یې د
 مجاهدینو فرماندان ته وویل:

فرماندان صاحب!

دېر تور په نامه چې تاسې کوم کونست نیولی
 دی، هغه زما ورور دی، دغه ناوړه اعمال
 ماته دېر ښه معلوم دی، دغه د ملحد حکومت
 جاسوس دی. غواړم چې دغه د دین دشمن
 پخپله ووژنم.

فرماندان صاحب د عبدالله د اسلامي جذبې

د تکبیر چیغو مې مې آ تشکدې کړې
 د کسري ماڼۍ ته موج د زلزلو یم
 انگرېزان مې له وطن نه دي شپړلي
 زه ساتونکی د اسلام د سر درویم
 نه ظالم یم نه تېري د چا زغمی شم
 روزل شوی زه د عدل په زانگویم
 خالي لاسی دروسانو مقابل ته
 په ډگر^۱ ولاړ په مخ کې د تانگویم
 نه مې وېره شته له بېم او طیارو نه
 بې پروا هم له ولچک او زولنو یم
 پروا نه لرم له مرگ او ځنکد نه
 بند او خلاص نه په اتوم نه په شغلو^۲ یم

۱- ډگر: میدان (۲) شغلو: د لاییزرو پاڼگی

خفه بهر ه مننه وکړه او ويې ويل:
ته مه خفه کېږه! مونږ ټول نیول شوی کسان
قضاء ته سپارو، د قضاء مسؤلین خپلې ټولې
پرېکړې (فیصلې) د اسلامي احکامو په رڼا کېږي
د حضرت محمد (ص) د شریعت مطابق ترسره کوي،
ان شاء الله ستاسو دغه مراد به هم ترسره شي.

لیک بنود

په هره ژبه کېنې له لیک دود څخه وروسته د لیک بنود
خبره مینځته راځي . د لیک بنود ټي مطلب دادی چې
څرنگه لیکنه پیکار ده؟ کوم ډول لیکل سبه دی؟ ښې
لیکنې کومې دي او مونږ کوم ډول لیکنې ته سبه
لیکنه ویلای شو؟

ددې پوښتنو ځواب به په ورسته کړښتو کېنې
وگورئ .

مونږ دلته د لیک بنود کلمه د عربي انشاء په
معنی اخلو . په عربي لغت کېنې انشاء د یو نوي شي
د پیدا کولو په معنی راځي .

په اصطلاح کښې انشاء دې ته وايي چې سپړې دخپلې
پوهې په قوت خپل خيال او فکر په ښو الفاظو او
عبارا توکښې ښکاره او څرگند کړي .

مگر د لیک ښود مفهوم تر انشاء هم عام او پراخ دی .
په لیک ښود کښې هر راز لیکنه راتلای شي . نوی خيال
وي او که زوړ ، خو چې د بیانولو ډول يې خوندور
او په زړه پورې وي . په یوه لیکنه کښې دوه مهم
اړخونه په نظر کښې نیول کېږي : لومړی اړخ معنوي
او دویم لفظی دی .

په معنوي اړخ کښې فکر ، خيال ، معنی او مقصد
شاملېږي او په لفظي اړخ کښې نورې کلې ، عبارت
او جملې راغې . نو د ادبي مونږ په وړوستو کړښو
کښې دغه دواړه خواوې څېړو او په دې موضوع

باندې لږه پوره رڼا اچوو، مگر دا خبره هم بايد وکړو
چې دلته زموږ مقصد په عمومي ليکنه يا عام ليک نه
کښي دی. يعنې مطلب دا دی چې دعای ليکوالی صفاً،
ښهگهې او ليارې چارې وښيو.

له دې عمومي کتنې څخه وروسته کېدای شي د
ليکوالۍ په خاصو څانگو هم څه خبرې وکړو.
د ژبې يو غښتلی ليکونکی د يو پوه او تکړه ډېوالگر
مثال لري. د ډېوالگر خښتې، گټې او نور شيات
اخلي او په پوره ذوق او خاص مهارت وړجنې ډېوال
جوړوي. د غښتلي ليکوال هم توري، لغتونه، محاورې
او اصطلاح گانې سره يوځای کوي او په پوره ذوق
او سليقه وړ څخه جنملې او عبارتونه تياروي.
لکه چې د يوې خرابې تينې په لگولو ډېوال خراب او

بې ډوله راځي، د غسې د يو سخت او شل لفت په
راوړلو هم عبارت او سبک بې خوند ه او بې ډوله
کېږي.

د لغاتو زین والی او نا اشنای د فصاحت او خوبه والی
د بنمنان دی، نوځکه د لیک ډول د ښه والی لومړی
شرط د ښو الفاظو او لغاتو پیدا کول دي. گرامري
غلطی او خرابی هم یوه لیکنه بې خوند ه کوي او د
بلاغت له دایرې څخه یې و باسي، نوځکه د ژبې د
قاعدو او لارو پیژندنه هم یوه ضروري خبره ده.
دغه شان رښتینی ذوق او ښه سلیقه هم په دې لار ه
کښې پوره کمک او مرسته کولای شي. د ښې او پخې
لیکنې لپاره یوه ژوره علمی مطالعه، پخوانی کوالو
د کتابو کتنه، ژور فکر او پوخ نظر پیکار دی.

د ليکوالی لومړنی اساس اوتاد او همدغه ژور فکر او
 پوخ نظر دی. که چېرې په لومړي سر کې د موضوع
 په خوښونه کې ښه غور وشي ، د مطلب او مقصد
 ټکي په دماغ کې راغونډ کېږي او بیا ورته د
 کلمو او تورو په ښایسته چوکاټ کې ځای ورکړل شي ،
 نو خامخا به یوه ښه لیکنه مینځ ته راشي. که په
 یو لنډ نظر ورته وگورو نو ښه لیکنه هغه ده چې
 د ژبي له خپل چوکاټ او رنگ څخه ونه وځي .

که چېرې مونږ پخپلو لیکنو کې د پښتو ژبې له
 اصلي چوکاټ څخه ونه وځو او د محاورې او خبرو
 اترولن پرې بنډو ، نو مونږ به د لیک ښوونکي
 لپاره پوره خدمت کړی وي .

هره زمانه او هر وخت د لیکلو ځانله سبک او ډول لري.

دغه شان په هروخت اوزمانه کې سبه سبک هم وی او
 خراب هم ، وړ هم وي او ناوړه هم ، نوځکه دسبه
 او خراب پېژندل د لیکوالو لپاره په توره شپه
 کښې د مثال مثال لري . په دې کښې شک نشته چې د
 پخوانیو لیکوالو سبکونه پاڅه او خوانه دي ، مگر
 دنویو لیکونکو سبکونه پیکه او پې خونده وي
 دیوې ژبې د لیک ډول همېشه د دغی کسانو په لاس خرابېږي
 او په ژبه کښې یې مزې عبارتونه او شذېل لغتونه
 راننويي . دوی دسبه او خراب ، خون او پیکه توپیر
 نشي کولای ، د اولس اصلي ذوق ورته نه وی معلوم
 د ژبې له اصلي قاعدو څخه ناخبره وي .
 د پښتوله زېرو ادبي کتابونو سره نا آشنا وی ،
 د پخوانیو استادانو په لار نه درومي ، دوی و ناوړه

د خوشلولپاره چې د غسې کسان څه لیکي هغه به هر ورځ
بې مزې ، بې خونده او د پښتو له رنگ څخه پر لېرې
وي .

په اوسني وخت کې د فارسي کمزور و ترجمو
د پښتو د لیک ډول په مافۍ کې یوه گډوډي پېښه
کړې ده . د مثال په ډول : په یو اخبار کې
« بمباري لاینقطع » په (نه شلېدونکې بمباري) ترجمه
شوې وه . په دې ترجمه کې د پښتو رنگ څرچې
د پښتو بوی هم نشته . داسې پښتو په زړه و
پېر یو کې هم چانه ده ویلې ، نو ځکه دې پلورته
پوره پاملرنه او د پښتو په لیک ډول باندې لورینه
پکار ده . اوس په اخبارونو کې له ښې او خوښې
پښتو نه کړکېچنه پښتو پرې شوې ده . په تېره کوم

اخباري نيمگړی سبک چې مينځته راوتلی دی د پښتو
له رنگ څخه دومره لېرې وټی دی چې پښتو ويل هم
ورته گران ښکاري؛ کېدای شي چې له پښتو سره
مشابه يوشی ورته ووايو.

پښتو، ليکوال ته وايي، څه چې تاسې لېکي پښتونه ده.
اوبل سبب يې د پوهې او مطالعې کمزوري او
د معلوماتو نيمگړتيا ده. که چېرې نوي ليکونکي دغه
دواړه کمزوري له ځانه لرې کړي او پښتونه د يو
مسلك په سترگو وگورې او د يوامانت په توگه يې
وروزي، نو هغه وخت کېدای شي چې پښتوليک د
له خرابۍ او گډوډۍ څخه بچ پاتې شي.

۱- د يوه مضمون د ليکلو لومړۍ پوړۍ د موضوع

او مطلب خوښول او غوره کول دي، يعنې د دې ليارې

لومړۍ گام دادی چې یو لیکوال د لیکلو لپاره یوه
موضوع وټاکي او هغه موضوع او مطلب په فکر کښي ښه
واړوي راواړوي؛ ولې که چېرې یو مضمون په شا
او خوا کښي سرې غوړ او فکر نه کړي، نو بیا دهغو
لپاره ښه قالب او چوکاټ پیدا کول گران دی. بې فکر
یو مضمون لیکل داسې مثال لري لکه سرې چې په سیند
کښي بې گوډه ورگډېږي.

۲- د موضوع له خوښولو نه وروسته پکار دی چې
په ټاکلي موضوع کښي پوره معلومات راغونډ کړل شي
اوله باوري مآخذ و نوڅه پوره مواد راټول کړي، ځکه
چې بې له معلوماتو او کافي موادو څخه یو مضمون لیکل
هسې په وچه ځمکه باندې لامبو وهل دي.

۳- ښایي چې یو لیکوال خپل مضمون په داسې

په پښتو کې د پېر د ولغاتو قانون

هره ژبه د نورو ژبو ولغاتو ته اړه لري او یوه
اندازه پر دې لغات پکښې موجود وي . په پښتو کې
هم د عربي او نورو ژبو یوڅه لغات راننوتی دي، مگر
دغه ټول لغات د پښتو ژبې د قانون تابع دي، چې په
لاندې ډول ښودل کېږي :

- ۱- هغه عربي مصدر و نه او لغات چې په آخر کې
پې الف ، هـ ، ع ، خ وى ، په پښتو کې مونث استعمالېږي
لکه : ابتدا : اوس د کار ابتدا ده .

ډول اورنگ شروع کړي چې له يوې خوا نه په لوستونکي
کښې د مضمون د لوستلو شوق او له بلې خوا نه پکښې
په کنايې ډول د مقصد او مطلب پلوشې وځلوي ،
يعنې پکار دی چې مقدمه له مطلب سره ښه ارتباط
او مناسبت ولري .

۴- د مضمون تاداو او تمهيد بايد ډېر پوخ ، معقول
او زړه راښکونکی وي ، مگر ښايي چې مقدمه ډېره
اوږده او سترې کوونکې نه وي . په اوس وخت-
کښې د اوږدو مقدمو لیکلو دود له مينځه تللی دی
او څوک مقدمه نه لیکي او که لیکي يې نو ډېر لنډه
او بسيطه وي .

۵- يو ليکوال بايد چې د موضوع او مقصد له
کړښتې څخه د باندې ونه وځي ، موضوع پرېښودل

يا په يوه خبره کښې بله رااچول، يا له موضوع نه بهر -
لېرې و تل د ليکوال په فن کښې لويه کمزوري او
گډوډي گڼل کېږي .

٦- د يو پاڅه ليکوال لپاره د خپلې ژبې ادبي
خپلواکي ساتل د پرضرور، بلکې لاهري خبره ده .
هر ژبه ځانله رنگ - خوند او ادبي جوړښت لري
نو بايد چې د نورو ژبو ترجيح لاندې رانه وسستل
شي .

٧- يو مضمون په داسې وخت کښې ليکل پکار
دى چې طبيعت په ټوله معنې تيار وي او فکر او بدن
سترې ستومانه نه وي، ولې چې په دماغ او فکر
باندې سوچ اچول او په وچ زور باندې پوځه
ليکل، په زړه پورې مضمون ترې نه جوړېږي .

۸- په یوه جماء یا یر عبارت کښې د یوې کلمې یا یو
لفظ تکرارول او بیا بیا راوړل ښه صفت نه دی،
دغه شان د تورو او ادا تکرار هم عبارت ېږي خوند
کوي اوله ښایست تخه پوښی.

ښوونکی

ښوونکی هغه څوک دی چې خپل عزیز عمر ستا په
اصلاح، علم او هوښیاری کېنې صرفوي. او غواړي چې
تاوږهوي او قابل دې کړي او هغه خپل کمال او ادب -
وټانه دروښي.

ښوونکی ستا روح تربیه کوي او موږ و پلار ستا
بدن، نو د ښوونکي حقونه ډېر او مرتبه یې تر موږ
او پلار لوړه ده. ډېر په ادب او تعظیم د ښوونکي
په مخ کېنې اوسه. ښوونکي په ډېرو زحمتمو علم زده
کړی دی چې اوسنۍ یې تاته تعلیم کوي.
ای هلکه! که څوک تاته څو روپۍ درکړي، یا

یر لباس درو بخښي شومره یې ممنون یې ؟ سره
 له دې چې هغه روپي بېتامي شي او لباس به زوړ شي ،
 مگر ستا به تر اېده نه هېرېږي ، هېښه به یې په ښو
 یادوې او تر اېده به یې منت وړونکي یې . ښوونکي
 تاته داسې دولت او لباس درکړي دی چې نه تامېږي او نه زړېږي .
 د دغه لباس په سبب هر څوک په عزت او ښه نظر درته گوري . هغه
 لباس او دولت څه شی دی ؟ کمال ، ادب ! باید په ډېر ښه
 شوق د ښوونکي هر خبره پر زړه نقش کړي .

وایي چې امام اعظم (رح) په یو مجلس کښې ناست ؤ ، یو
 هلک یې ولید و رته ولاړ شو امام صاحب وویل چې دا زما
 داستا د زوی دی . یو وخت یې یوه مسله ددې له پلار
 څخه زده کړې ، نو یې ځکه اوس د زوی تعظیم کوم .

ناخپلواک، منفصل ضمیرونه

په پښتو کې غیر متصل ضمیرونه هم شته چې ځانله
شکل لري، مگر بې د نورو کلموله راوپوه ځانله نه
استعمالېږي، دغه ضمیرونه په لاندې ډول دي:

می - مو - د متکلم لپاره .

دی - مو - د مخاطب لپاره

یې - د غائب لپاره

د استعمال په لحاظ دغه ضمیرونه د افعالو په آخر

او مینځ او نومونو په آخر کېږي راځي، مگر د لازمي

افعالو او د اړتیا بله ادا تیره نه استعمالېږي .

دغه ضمیرونه درې حالت لري: فاعلي، مفعولي، اضافي

. مگر فاعلی حالت یی په ماضی متعدی پورې او مفعولی حالت یی په امر حال او مستقبل پورې اړه لري ، مثالونه یی دادی :

مفعولی حالت	فاعلی حالت
ته مې چېرې بیا یې ؟	کتاب مې واخیست
دی مو چېرې بیا یې ؟	کتاب مو واخیست
زه دې له ځانه سره بیا یم	کتاب دی واخیست
زه مو " " " "	کتاب یی واخیست
زه یې کور ته بیا یم .	

اضا فی حالت

کتاب مې راکو - کتابونه موراځه - کتاب دې څه شو ؟
کتابونه موڅه شول ؟ کتاب مې ورک شو .

مبهم ضمير ونه

په پښتو کښې ځينې مبهم ضمير ونه هم شته چې ديو
نا معلوم شي يا شخص پرځای استعمالېږي او پر دوه
ډوله دی : بسیط او مرکب
بسيط مبهم ضمير ونه دادي :
خوک : خوک کار کوي او خوک ساعت تېروي .
چا : چا کار کړی دی او چانه دی کړی .
څه : څه دادي او څه نور دی .
څو : څو يې مېړه شول او څو يې پاتې دي .
هېڅ : دلته هېڅ نشته .

مرکب مبهم ضمير و نه دېر او يو څو يې دادي :

هرڅوک : هرڅوک خپل کار کوي .

هرچا : هرچا پکښې خبرې وکړي .

هرڅه : دلته هرڅه پيدا کېږي .
هيڅوک : هيڅوک نه وايي چې زه ناپوه یم .
هيچا : هيچا ته څه مه وايه .

هر يو : هر يو وايي چې زه من یم .

بل يو : بل يو هم نشته .

مناجات

رَبِّه تَه شې مهربان څه به دی کم شي
که راو بخښې عصيان څه به دې کم شي

د ابليس خبيث په دام کښې بندي پوت يم
له مالېرې کړه شيطان څه به دې کم شي

د صاحب د مدينې په روى څښتنه!
پياله را کړه د غفران څه به دې کم شي

له سودا مى زېره زخمى زړې - زړى دى
که مې وکوي در مان څه به دې کم شي

اصلاح : ددو تر مینځ اصلاح پکار ده .

مفاهمه : په هر کار کې یو تر بله مفاهمه ښه ده .

توقع : په پوره توقع لرم ، چي دې وویښم .

موضوع : دا موضوع په پوره مهمه ده .

اطلاع : نوی اطلاع راغلی ده .
تفریح : دوی ښه تفریح وکړه .

ترفیع : ده سړ کال ترفیع کړې ده .

۲- هغه پارسي یا عربي الفاظ چې په پای کېني یې

اون د واو وی او یاخر گنده «ی» یا «ا، ځ» راغلي وي

مونث استعمالېږي لکه :

گفتگو : په پوره گفتگو موسره وکړه .

جستجو : جستجو یې پکار ده .

دانشگاه : دا د علم دانشگاه ده .

رباعی : ده یوه ښه رباعي ویلي ده .

زه بندي يم ظالم نفس مې بنديوان دى
ورک له ما کړې بنديوان څه به دې کم شي

له غفلته مې دماغ د زړه خراب شو
که راوړېږې فيضات څه به دې کم شي

درحمت ورېځې گرځي بنکته پور ته
پر ما وکړې څه باران څه به دې کم شي

که مې وساتې په ورځ د ځنکندن کښې
تاراکړۍ سپين ايمان څه به دې کم شي

ستاد در په غلاما نوکښې خاوند !
کړې قبول « بهايي جان » څه به دې کم شي

ماخذ و نه

- ۱- دالفت له اشعار و تخه
- ۲- ديوان د بهايي جان
- ۳- سيرت النبي
- ۴- له بنکلی اشعار و تخه
- ۵- جهادي مجلې
- ۶- پښتو گرامر
- ۷- درحمان بابا د پوان
- ۸- د عبد القادر خټک د پوان

۹- دكاظم خان شيدا دېوان

۱۰- دخوشحال خټک کلیات

۱۱- داحمد شاه بابا دېوان

۱۲- کرامت اولیاء

۱۳- عالی افکار

۱۴- عبد الرحمن مهمند

1298
B
C.431
DCA
1298

v.59

د چاپ کال حمل ۱۳۶۹ د چاپ شمیر (۲۰۰۰۰)

د تعلیمي مرکز د نصاب مدیریت

د افغانستان د تعلیمي مرکز د نصاب اهداف

عمومي هدف: د ټولو جهادي تنظيمونو د تعلیمي نصاب توحيد، د يو متوازن او جامع اسلامي بنوونې او روزنې مخ ته راوړل چې د هر ډول باطل پرستۍ او بدعتونو ضد وي. همدارنگه د اسلامي کلي قوانینو او مفاهيمو استحکام د افغانستان په اسلامي ټولنه کې غواړي.

خصوصي هدف: د اسلام سپاهيان او د حقيقت لاره ټولونکو د يووالي او وحدانيت لار بنوونه کوي ترڅو چې دوي په مستحکم او دايمي توگه دعالي او معقولو اسلامي سنتو او قوانينو متمسک وي. د انصاب د اسلامي بنوونې او سواد «د جهادي، فرهنگي، فلسفي، اقتصادي، تخنيکي، مدني، معيشتي شرایطو په نظر کې نيولو سره» ضامن دی. چې په عين وخت کې د نه شلیدونکي پيوستون ممثل او اتصالات د اسلامي نړۍ سره وي او د اسلامي مقدسو حقایقو مبین وي.

آخري هدف: د کلمه الله اوچتوالی، د اسلام د شان او عظمت بنودل نړيوالو ته، د کفر او کمونيزم اضمحلال، په افغانستان او نړۍ کې د سپېڅلي قرآن د اصولو او قوانينو او د محمدی^(ص) غر شريعت د حنفی فقه په اساس خاص دخداي درضا د حبليليد لويه نيت د زماني د طاغوتيانو سره مبارزه د دې تعلیمي نصاب آخري مرام دی.

مشوي : مايو ه سبه مشوي ليكلي ده .

۳- د عربي هغه ټول مصدر و نه او کلمې د غشان

د نور و ژبو هغه ټولې کلمې چې په آخر کې يې اصلي

توري وي مذكر استعمالېږي ، لکه :

اعتدال : په هر کال کې اعتدال سبه دی .

موټر : داموټر نروې شوی دی .

تعصب : تعصب بد کار دی .

۴- ټول عربي صفات چې په اصلي حرف ختم وي په

پښتو کې د (ه) په زياتوالو مونث کېږي ، لکه :

خد متگار - خد متگاره ، عاقل - عاقله ،

مالدار - مالداره ، فاضل - فاضله .

۵- هېڅ عربي مصدر و نه او کلمې چې په (ه) يا په

مفتوح (ع - ح) ختم وي په آخر کې د « ي » پړاو لري

جمع کبزي، لکه :

مناظره - مناظرې ، طمع - طمعي ، معامله - معاملي
ذبيح - ذبيحي ، رقعہ - رقعې .

۶- لغت عربي مصدر و نه او د نورو ژبو کلمې
چې په آخر کې يې «الف» وي د (گاني او وي) پړاو پړو
جمع کبزي، لکه :

التجاء - التجا گاني = التجا وي ، اشتها - اشتها گاني
اشتهاوي ، دعا - دعا گاني = دعا وي

۷- کوم نومونه چې په «ع ، ح» ختم وي او دمخې يې
الف ، واو ، پېس ، د ، ی راغلي وي ، دغه شان هغه
نومونه چې په اوښ د واو يا خر گنده «ی» ختم وي ، غه
ټول د (گاني) پړاو پړو جمع کبزي ، لکه :

اطلاع - اطلاع گاني ، ترفيع - ترفيع گاني

اختراع - اختراع گانې ، آرنو - آرنوگانې

موضوع - موضوع گانې ، رباعی - رباعی گانې

۸- هغه عربي مصدرونه او نومونه چې په اصلی حرف

ختم وی ، ساکنس یې په «ان» او بې سايې په «ونه»

جمع کېږي لکه :

علم - علمو ، انعام - انعامونه ، انقلاب - انقلابونه

موپتر - موپترونه ، فاضل - فاضلان ، عالم - عالمان

قاتل - قاتلان .

۹- که چېرې عربي مصدرونه او نومونه د عربي جمعې

په ډول استعمال شي ، نو په پښتو کې د جمع مذکر

حکم لري ، لکه :

ډېر موضوعات او مهم مطالب ویل شوي دي ،

نوی اطلاعات راغلي دي ، انعامات یې ورکړل .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حمل

له وهم خياله او د عقل تصور نه بهر
چېر ته چې ندر سپېږي هيڅکله د علم نظر
له دې عالمه ماورا زمان مکان نه جلا
ټولو رنگونو، صورتونو کم وکيف نه سوا
د حق رڼا کړي تجلی چې پي ايمان ويني
عقل پوه ندي چې پي څنگه پڅه شان ويني
خدايه تان شي پېژندي زمونږ قليل علم
دا په علت معلول ولاړ زمونږ عليل علم
بنا پرک کله دغه لمر خپله رڼا کښې ويني
د لمر رڼا بس د سپوږمۍ په تجلی کې ويني

۱۰- د ټولو عربي جمعو په آخر کې پداسې تباڼې، فاعلي

اوندايې حالاتو کې کوچنۍ واو زيا تېزې، لکه :

دې حوادثو، مطالبو ته فکر کول ضروري دی.

له اطلاعاتو څخه ځان خبرول پکار دی - حوادثو او

واقعاتو وربرولم .

۱۱- هغه عربي نوم چې په (ه) يا مفتوح (ح، ع) ختمېږي

په درې واړو حالاتو کې يې «ه» او فتحه پورې «

بدلېږي، لکه :

په مفاهمې باندې هر کار فيصله کېږي.

دا د مناظرې وخت نه دی . د فتحي په وخت کې

خوشحالي ډېره وي .

اې فتحي تل اوسې ! مباحثې سترې کېم .

۱۲- که چېرې «بي»، له، نا» په يوه مفرده عربي

کله داخل شي په آخر کښې يې دفتې په حای «ه»
راوړل کېږي . په نډايي حالت کېږي په آخر کې «ه»
زیاتېږي لکه :

بې مطلبه کارخه پکار دی . څوک می له حاله
خبر نه شو .

ناستګره سړی سبه نډوي - ای زما د زړه مراده!

وطن

خوځ چې دلته راشي بيا په جوړ وپښو تلای نشي
داسې شوم مرام ته هر ناحقه رسېدای نشي

اخلي له دښمنه غچ نه پرېږدي هيچا ته پور
ځکه نو دښمن پکښې تر ډېره اوسېدای نشي
داسې شوم مرام ته هر ناحقه رسېدای نشي

ډک له شهيدانو دی ، دی د قربانو وطن
خوځ به يې تسخير نکړی داد تور يالو وطن
دا زموږ خپل وطن نه دی د پردو وطن

روسی په منډو منډو لاپ بېرته راګتې نشي
داسې شوم مرام ته هر ناحقه رسېدای نشي

روسې په تېښته لاروله ټول پوځي طاقت سره
دېرې بدنامۍ سره چې شماره ذلت سره
داسې تنبېدلی دی د شرم و خجالت سره

مړي به پرې شين بېرغ بل پرې رپېدای نشي
داسې شوم مرام ته هر نا حقه رسېدای نشي

ضمیرونه

ضمیر هغه کلمه ده چې دنوم په ځای د تکرار د لري کولو لپاره راځي .

ضمیرونه په پښتو کې په څو ډوله دي چې مشهور قسمونه یې دادي :

شخصي ضمیر ونه ، اشاري ضمیر ونه ، استفهامي ضمیر ونه ، مبهم ضمیر ونه ، ربطی ضمیر ونه .

۱- شخصي ضمیر ونه : هغه دي چې پر یو معین شخص یعنې په متکلم ، مخاطب او غایب باندې دلالت کوي . شخصي ضمیر ونه د استعمال له مخه په پیوست (متصل) او ناپیوست (منفصل) باندې ویشل کېږي .

الف - متصل ضمیر ونه : هغه دي چې يوازې
نډ راځي او تل د فعل سره پيوست استعمالېږي . متصل
ضمیر ونه رادي :

- م - د مفرد متکلم لپاره لکه په حُم کې .
- و - د جمع متکلم لپاره لکه په حُوکنيې
- ی - د مفرد مخاطب لپاره لکه په حِي کېني
- ی - د مفرد مذکر غایب لپاره لکه حَلَمی تللی دی .
- ل - د جمع مذکر غایب لپاره لکه هلکان راغلل
- ه - د مفردی مونږشي غایبې لپاره لکه ملالی -
- له خوبه پاڅېده .

ې - د جمعې مونږشي غایبې لپاره لکه حُسيې نجونې
پوهنځي ته ولاړې .

څرگنده یي : په حال او مستقبل کېني د مفرد ، جمع

مذکر او مونث لپاره راځي . لکه ځلمی سهار وختي
له خوبه پاڅي - ملالی چای څښي ، هلکان سبق وایي
نڅوڅي خط لیکي .

دغه متصل ضمیر ونه همپشه د افعالو سره پیوست
راځي ، نوځکه فعلی ضمیر ونه ورته هم وایي .

دغه متصل ضمیر ونه دوه حالته لري ، فاعلي او مفعولي .
په لازمي فعلونو کښې د فاعل په حیث او په متعدي فعلونو
کښې د مفعول په حیث راځي ، مگر په استعمال کښی منفصل
ضمیر ونه هم ورسره را تلای شي .

د ضمیر فاعلي حالت

مفرد	جمع
متکلم - زه گرځم	مونږ گرځو
مخاطب - ته گرځې	تاسې گرځئ

مفرد

جمع

مذکر غایب - دی گرځي

دوی گرځي

مونښ غایب - داگرځېده

دوی گرځېدلې

مفعولي حالت

مفرد

جمع

متکلم - زلمي زړه وپېژندلم

زلمي مونږ وپېژندلو

مخاطب - زلمي ته وپېژندلې

زلمي تاسې وپېژندلئ

مذکر غایب - مادی ولیده

مادی ولیدل

مونښ غایب - ماد او لیدله

مادی ولیدلې

یادونه : متصل ضمیر ونه یوازې په ماضي فعلونو

کښې مفعولي حالت لري او په حال او استقبال

کښې تل د فاعل په حیث راځي .

قرباني

فولا دي عزم کښې پېغام د سباوون ښکاري
په قرباني کښې د عزت دراز شروندون ښکاري
په خالي لاس يې د طاغوت خاله کړه دې وې
د سره ميمون حال نن هر چاته نا ميمون ښکاري
کړل يې راوړيند اسارت په خوب ویده قومونه
ټوله نړۍ کښې را رواړت نوی سمون ښکاري
د زمره په صدق چې روان شي څوک پښتو جهاد
هره تشبیه يې مبارکه د ژوندون ښکاري
کافرون ژل، وژل کېدل د پاک الله لپاره
جنت گټل دي په قرآن کې د امضمون ښکاري
خلق او پرچم نور ختم شوي دی بقاء تلري
ان په مسکو کې نن رسو راته کمون ښکاري

منفصل ضمیرونه : هغه دي چې له بلې کلمې

سره پیوست نه راځي، بلکه ځانله اوجلا لیکل کېږي .

منفصل ضمیرونه : هم پر دوه ډوله دي : یو قسم یې

مستقل (خپلواک) او بل قسم یې غیر مستقل (ناخپلواک)

دی .

مستقل منفصل ضمیرونه په لاندې ډول ښودل کېږي :

زه - ما : د مفرد متکلم لپاره .

موږ - ما : د جمع متکلم لپاره .

ته - تـا : د مفرد مخاطب لپاره .

تاسی : د جمع مخاطب لپاره .

دی - ده : د مفرد مذکر غایب دپاره - د نثر دې

غایب دپاره ، یعنې د دریم سړي لپاره

نور وکښی وینو هغه څه چې یې په ځان کښې وینو
 د خپل غلط قیاس عکسونه پېرېهان کې وینو
 په آئینه کښې ماشومان تصویر د ځان گوري
 کوي باور چې واقعي نور ماشومان گوري
 د بېر مجهولات شته چې انسان لاپېښندلی نه دي
 د غیب پر دو کښې د پرڅه پټ دي چالیدنه دي
 د پرڅه مو و منل، هغه وروسته غلط وختل
 د پرڅه مو رد کړل چې نن علم او حکمت ومنل
 زمونږ مننه، زمونږ رد، زمونږ انکار غلط
 څه اعتبار لري زمونږ اعتبار غلط
 ستا معرفت ته د بشر عقل رسېږي کله
 د انساني فکر لباس په تاجوړ پښي کله
 اهل عرفان په تضرع «ما عرفناک» وایي
 مونږ هغه حمد کله ویلی شو چې تاته ښایي
 «الفت»

که خه هم حاضر وي.

دا، دی: د مفرد مونث غایب لپاره.

دوی...: د جمع غایب لپاره.

هغه- دغه په زور، هغه ده غ، په زور کښی- د

مفرد مذکر لپاره.

هغه- هغی: د مفرد مونث غایب لپاره.

هغوی: د جمع غایب لپاره.

دغه ضمیرونه د استعمال له مخې بېل بېل حالتونه لري،

چې په لاندې ډول بیانېږي:

۱- په دغو ضمیرونو کې «ده، دی، هغه، هغی»

یوازې یو فاعلی حالت لري، یعنې یوازې د متعدي ماضي

د فاعل په حیث استعمالېږي او په نورو حالتونو کې ندرجي

لکه:

مذکر

مؤنث

ده خټکې وخورې

دی خټکې وخورې

هغه خټکې وخورې

هغې خټکې وخورې

۲- (ما، تا)؛ دادوه ضمیر ونه په متعدي ماضي

کې د فاعل په حیث او په حال مستقبل او امر کښې د مفعول
په حیث راځي لکه :

فاعلي

مفعولي

ما حظ وليکه

توړيالی ماویني

تا خط وليکه

توړيالی تاویني

ته به ماکورته بوځي؟

۳- (زه - ته)؛ دادوه ضمیر ونه هم فاعلي حالت لري

هم مفعولي، په متعدي ماضي کښې د مفعول په حیث او

په لازمي افعالو، او متعدي حال او استقبال کښې د فاعل په
حيث استعمالېږي، لکه:

مفعولي حالت	فاعلي حالت
زه زلمی وليدل	زه زلمی وینم، څم
ته زلمی وليدلې	ته زلمی وینې، ته څې
	زه به خط وليکم، زه تللی یم
	توبه خط وليکې، ته تللی ې

۴- (دی، دا، هغه) د اضمیرونه هم دوه حالت لري،

فاعلي او مفعولي، مگر فاعلي حالت یې په متعدي افعالو کښې

په حال او مستقبل پورې خاص دی او مفعولي حالت یې

کوم اختصاص نلري، په ماضي او حال دواړو کښې راځي لکه:

فاعلي حالت	مفعولي حالت
دی خط لیکي، دی به خط ویکي	مادی ولید، زه دی ښایم

فاعلى حالت

مفعولى حالت

دا خط ليكي

ما هغه وليد، زه به هغه راوړم

ماد او لیده، زه به داراوم

۵- (مونږ، تاسې، دوى، هغوى) دغه څلور د جمع-

ضمير ونه د استعمال له مخې هيڅ اختصاص نه لري، په

ماضي او حال كېنې هم د فاعل په حيث استعمالېږي او هم

د مفعول په حيث لكه :

فاعلى حالت

مفعولى حالت

مونږ سبق ووايه

تو ريايي مونږ وليدلو

تاسې څه كوى ؟

تو ريايي تاسې وليدلئ

مونږ خط ليكو

تو ريايي دوى وليدل

دوى به زما قلم راوړي

تو ريايي مونږ ويني

دوى چپړته ولاړل - هغوى كورته ولاړل

او تاسې نه ويني

۶- په پورته ضمير و نوکښې يوازې (زه، ته، دی،
 دا، هغه) ارتباطي حالت نه لري او نور ټول ضميرونه
 د ښکاره نوم په شان ارتباطي حالت لري او د ارتباط
 له تورو سره استعمالېږي لکه :

ما - ماته څه وايي؟	مونږ - مونږ ته خپل وطن
تا - له تاسو سره می کار دی	گران دی .
ده - ده ته څه مه وایه	تاسی - تاسې ته خبره کوم
دې - د دې کور چپر ته دی؟	دوی - پردې باندې کار - پېر دی
هغې - له هغې نه داپوهه ده .	هغوی - هغوی ته یې
	کتابونه ور کړل .

خپل عمل د لارې مل

کړ د گلوکړه چې سیمه دې گلزار شي
اغزي مه کړه په پښو کښې به دې خاشي
ته چې بل په غشو ولې هسې پوه شه
چې همدا غشي به ستا په لور گوزار شي
کوهي مه کنه د بل سړي په لار کښې
چېرې ستا به دکوهي په غاړه لار شي
ته چې هر چا ته په خوارو سترگو گوري
لار و مې به ستا صورت تر خاورو خوار شي
آدم زاد په معنی واړه یو صورت دی
هر چې بل ازار وي هغه ازار شي

که ته نه کوي نظر د چا و عيب ته
 هر سړی به ستا د عيبو پرده دار شي
 د مات لوبښي اواز کله ثابت خبر شي
 د هر چا عمل څرگند پخپل گفتمان شي
 نن چې صبح ده روښانه لار صحيح کړه
 ناگهانه به د ا صبح شب تار شي
 هغه زړه به له طوفانه په امان وي
 چې کشتی غوندې د خلکو بار بردار شي
 (رحمان باا)

تمرین : دوی شعر مطلب په ساده الفاظ ولیکئ

متلونه

- (۱) بېکاري د بد بختۍ زانگود ده .
- (۲) بد خوۍ چې زور ووشي، نو عقل مړ ووشي .
- (۳) اوسپنه په اوسپنه ماتېږي .
- (۴) اوسپنه چې خومره ټکېږي، هغومره پخېږي .
- (۵) باز چې هر خومره خوارشي چونگې نه خوري .
- (۶) پانده ته شپه او ورځ يوه ده .
- (۷) بې مېوې ونه څوک په ډېره نه ولي .
- (۸) اوبه په ډانگ نه بېلېږي .
- (۹) امانت ځمکه هم نه خيانتوي .
- (۱۰) هوښيار ته اشارت، کم عقل ته کوټک .

- (۱۱) پردي خواږه، يا پوردي يا پېڅور .
- (۱۲) پرېنو تلوار پر بدو تامل .
- (۱۳) ترخه خوره خو ترخه مه وايه .
- (۱۴) لږ خوره هوسا به اوسې .
- (۱۵) پلارگتلی نړۍ ته اسان وي .

غزل

د نیا دار که مستغنی په سیم وزر دی
هنرمند و سره گنج د خپل هنر دی
بپه وده به زور وړ و خان ته وایي
د دنیا سړی که هرڅو زور اوړ دی
جو داني قدر یو لعل پکښې پیداشي
نور جهان واهه د تورو کاڼو غر دی
که د عمر و رفتن ته څوک نظر کا
دابه وایي چې آفتاب د مازيگر دی
تعجب څما د ډېرو او ښکو مډکه
ما موښدلی په دابجر کښې گوهر دی
دریا خرقه یې خدای مکره په غاړه
«رحمان» کون پټکی ترلی قلندر دی

نعت شریف

سگر یزی دحرم وایی محمد رسول الله دی
په کعبه کنبی صنم وایی محمد رسول الله دی
عصا وایی ستا په لاس چي خدای یودی ته رسولی
پورته عرش اعظم وایی محمد رسول الله دی
ناقه وایی تر تالاندې حضرت سپودی پر ماباندې
دو اړه لوح قلم وایی محمد رسول الله دی
کلمه په زور وایی در ضوان دشربا سني
دلته مار و لرم وایی محمد رسول الله دی
پېریان وایی، انسان وایی ته بېشکه پېغمبر یی
عرب وایی، عجم وایی محمد رسول الله دی

د لیک نښې نښانې

د لیک دود د ښه والي په لړ کېنې ځینې اشارې ،
علامې او نښې نښانې هم شته چې په هره لیکنه کېنې د
هغو خیال ساتل لازمي اوسوړي دی . بې نښو
نښانو لیکنه د لوستونکو لپاره د پېرې گرانې پېښوي
او په ځینو ځایونو کېنې ترې سمه معنی هم نه اخیستل
کېږي ، له دې کبله غواړو چې دغه نښانې په لنډ
ډول بیان کړو ترڅو چې د لیک دود نیمگړی پاتې
نشي .

۱- پټکی (۰) : د اښه د پوره جملې په پای کېنې -
ایښودل کېږي او د جملې تماموالی ښیي لکه : پېر و ت
زمری نه گرځنده گیدړ ښه دی .

نيک عمل د لارې مل . (متل)

(۱) دې نښې ته (ټکي) وايو .

(۲) چپه پېښ (۶) : دانښه ديوي لنډې وقفې

لپاره پکارېږي . په يوه جمله کېنې چې سرې غواړي

لږ غوندې خنډ وکړي ، نو دغه نښه راوړل کېږي .

مگر زيات ته د کلمو او نيمگړو خبرو تر مينځ د عطف پياوړاځي .

لکه : زلمی ، توريالی ، تورپېکي او گل مکي په امتحان

کېنې بريالي شول . (۱۰) دې نښې ته (تړونې) وايو .

(۳) ټکي او چپه پېښ (۶) : دانښه د زياتې

وقفې لپاره پکارېږي ، مگر د کلمو تر مينځ نه راځي ،

بلکې د هغو مرکبو جملو په مينځ کېنې راوړل کېږي چې

په معنی کېنې يوله بله تړلې وي ، لکه : له هغه علم څخه چې

اخلاق ورسره نه وي ، ناپوهي غوره ده .

(۶) دې نښې ته په پښتو کښې ځنډ کې (ځنډ نښه) وايو:

(۷) دوه پټکي (؛) : دانښه ديوې

د سپړنې او څارنې علامه ده ، يعنې دهغې کلمې يا جملې
په پای کېنې ليکل کېږي چې وروسته ورپسې شرح
او تفصيل راځي . (؛) دې نښې ته (حرگندني) وايو ،
لکه : د ژوندانه دکاميابۍ ستې دادي : پوهه ،
روغتيا ، روزنه او اخلاق . - په پښتو کښې دېر
لوی شاعران تېر شوي دي لکه : ښکارندوی ، ريدي خان ،
خوشحال خان اونور .

(۵) (؟) دانښه د سوال او پوښتنې په وخت کېښي .

راوړل کېږي . يعنې د هر ډول سواليه جملو په پای کېنې
راځي ، دې نښې ته (پوښتنې) ويلای شو ، لکه :

بې عمله علم څه پکار دی ؟

(٦) (١) : د انښه د غږ او ندا په وخت کېنې پکارېږي

لکه : ای زلمیه ! دلته راشه !

مگر په اصل کېنې د خبردار او تنبيه ښه ده او په دې

وجه د مخاطب امر په آخر کېنې هم راځي لکه :

ورونوملاوېږئ ! د وطن ناموس وساتئ !

دغه ښه د تعجب ، شاباش او افسوس په ځای کېنې

هم راوړل کېږي ، يعنې په هرځای کېنې چې خبرداری او

تنبيه غرض وي هلته ورڅخه کار اخيستل کېږي ، مگر

د زیات تعجب او خبرداری په وخت کېنې دوه ځله ، بلکه

درې ځله لیکل کېږي لکه : آفرین ! په دې توره

او مېړانه !! ، افسوس چې دېر ښه وخت مې له لاسه

ووت ! بېاوه خو مړه ښکېلې مرغۍ ده !!

کله چې یو ښته او تنبيه دواړه مطلب وي نو د تېوس

او تنبيه نښې دواړه يوځای راځي لکه :

د خداى د پاره داڅه حال دى ؟!

دې نښې ته خوځکى ويلای شو .

(۷۱) کش (-) : دانښه د يوې جملې د بېلو نښې لپاره

ليکل کېږي . په سوال اوځواب کېږي د هرې جملې په سر

کېږي راځي او سوال اوځواب سره بېلوي لکه :

زلمي وويل : تور يالیه څه کوي ؟

- خط ليکم .

چاته ؟

- خپل ورور ته .

دا به د د و و کلمو د بېلوالي لپاره هم په داسې

وخت کېږي راځي چې د هرې کلمې خپلواکى ، ځانله والى

مقصد وي لکه :

صرف، نحو، بدیع، بیان

(۸) دوه غبرگ کښونه (=) : دانښه د دوو نومونو

یا خپرو د برابرۍ او مساوات ښودلو لپاره راځي لکه:

$2 + 2 = 4$ دې نښې ته (سم سمی) وايو.

(۹) دوه کونځي خطونه ( ) : دانښه د خاصو

نومونو، د توجه وړ شيانو او په مينځ کښې را لېږدولو
جملو د ښودلو لپاره ليکل کېږي لکه:

زه غواړم سبا ته له زمري سره (چې زما يو ښه ملګري

دی) د کابل موزيم وګورم. زما ورور (احمد)

په ټولګي کېنې اول لمېر دی.

دې نښې ته ليندۍ وايو.

(۱۰) دوه غبرګي ليندګي « » : د دې نښې په

مينځ کېنې د بل چا خبره، نظريه يا د يو کتاب عبارت

اويادزياتي توجروپ نااشنا کلمه راوېل کېږي لکه
سيد جمال الدين وايي :

«هر پر هېزگار عالم که چېرې د شريعت په -
اساس کښې فکر وکړي، نو دا به ورته معلومه شي
چې د ژوندانه پوهنې او علمونو له دين سره هيڅ
مخالفت نه لري.»

(۱۱) **خوټکی** (۰۰۰) : کله چې يوليکونکی د يونوم
يا يوې خبرې څرگندول نه غواړي، نو په ځای يې يو
خوټکی نږدې او ورځنې تېرېږي، لکه :
ماته د پښتو ۰۰۰ ښه معلوم دی .
(۱۲) **درې ستوري** (***) دانښنې د يوې رسالې

يايوعې مقالې د يرې برخې د تمامېدو او د بلې برخې د
شروع کېدو په مينځ کېنې ليکل کېږي ؛ يعنې يو بحث
له بل څخه بېلوي .

(۱۳) که چېرې يو نوم يا يوه جمله په خاص ډول د پاملرنې
وړ وي نو لاندې ترې يوه اوږده کرښه را ښکله کېږي
لکه : زلمی او توريالی زما کاک ملگري دي . ښاغلو!
دلته درېدل منع دي .

نصیحت

ته مؤمن ژوندی په دین یې زما یاره
ته فریاد ژپاکوه په څوکو کاره
استغفار توبه کوه دځان دپاره
ته هم ځان ساته پناه غواړه له ناره
بیداری کړه په سهار کښې زما دلاره؛

په هر وخت له مسلمان دلداری کړه
په درېیه شپه کښې ډېره بیداری کړه
هم پخپل صورت وژاړه هم زاري کړه
داخپل ځان لکه حباب تر بېزاري کړه
بیداري کړه په سهار کښې زما دلاره؛

ته درواغ الا بلامکره و یینا کنبی
دادی زیان دی زما جانده په عقبی کنبی
ستا دېر سود دی درته وایم په ژړا کنبی
له گناهه خلاصی دېر دی په دعا کنبی
بیداری کړه په سهار کنبی زما دلداره

ته د خدای له حکمه مه غږوه غاړه
نېک اخلاق کړه نه طلب او سینه خوی واره
تضرع کړه خپل صوته کړه چه ناره
ته له خستویي جوړ شوی تن و بجاړه
بیداری کړه په سهار کنبی زما دلداره !

په هر کښې ستنه ژاړې، ستا وصال له خايه غواړي
کال دفتح زم زم وايي محمد رسول الله دی
سپوښمې راغله سرگردانه، ستا گريوان ته له آسمانه
ستا په وړاندې هر دم وايي محمد رسول الله دی

ستا اولاد و بهايي جان دی، غزل وايي بلبل خوان دی
سپرو سترگو پيرنم وايي محمد رسول الله دی

ته امید کړه ورحمت ته زما جانه!
درحمت دروازه خلاصه ده جانانه!
هرسهار رحمت نازل شي له آسمانه
معرفت په سهار غواړه له رحمانه
بیداري کړه په سهار کښې زما دلداره!
«رحمان بابا»

لغات:

۱- په درېمه شپه کې: د شپې په درېمه برخه کې.

۲- الابلأ: خیانت، فریب، دوروی.

۳- ناپه: حبوبات

د پورتني نظم د مطلب په باره کښې یو مثال ولیکي، چی له کس ښو
نه کمه نه وی.

زړه مه ماتوه !

زړه هغه شیشه نه ده چې تر ماتېدو وروسته -
پټری ومني او نه باید له زړه سره طفلانه لوبې وشي .
هر زړه ځانته عالم لري او د زړه عالم تر نور و
عالمونو پر پاک دی ، نو دا پاک عالم په یوه ناسنجید
خبره او بې سنجشه کار له ځانه بېګا نه کولی د پوهانو
کار نه دی . پوهان وايي : « له غرونو لوبېدلی
ښه دی ، نه له زموږ نولوبېدلی . »

که هر څو لوی شي خوبیا هم د زړه عالم ته کوچنی
يې . لویي ، د بدبه ، جاه و جلال د زړه عالم -
ټیټولی نشي ، د زړه عالم له ظاهري او نایشي عالمه

هېر هسک او اوچت دی، نو مه پرېن ده چې لويي
او غرور ستا سترگې د يوه غريب زړه له عالمه پستې
کړې او په يوې بې رحمه خبرې د غريب د زړه د
ماتولو کوښښ وکړی. که ته زړه لرې نو د زړه ورو
د عالم سره مه نا آشنا کړه. که ستا د عزت، شوکت،
ثروت او بده ايم ساتل زده وي، نو د زړه ورو
ساتل هم زده کړه.

که سپړی له يوه لوړ مقامه ولوېږي دومره
هېر د تاثر خای نه دی، يا که د حشمت او دېدې
له کټه راپرېوځي، دومره بده نه ده، خو چې له
زړه ونولوېدلی نه وي.

خداي دې نه کوی که څوک له زړه ونو ولويد، نو
مليونونو زړه ونو په مينځ کې به ځان يکه او تنه.

وويني او د ډېر و زړونو په مينځ کېنې په ديو،
زړه سره هم آشنانه وي .

نومه ماته د چا زړه مه ماته !

او خو چې دې وس وي د هر چا زړه ساته ، په تېره
بيا د يوه غريب ، مظلوم اوستمديده زړه !

غزل

شگفته وي هميشه گلزار د صبر
بې خزانه وي مدام بهار د صبر
گار د عقل، د طالع خلل پذير وي
استواره تر هر کار وي کار د صبر
هر يو کار به ورته سپک وهیڅ ښکاره شي
که په سر باندې څوک واخلي بار د صبر
و به نه وي ښي آسیب له زمانې نه
که پېشه دې خپله کړو نو زگار د صبر
که يې تېر کړي يو ځل گټه پر تر حلقه
خو نه به در که شهد وایر په وار د صبر
که په غاړه کښې جامه نلري څه شو
چې يې و تا به په سر د ستار د صبر

استفهامي او ربطي ضميرونه

استفهامي ضميرونه هغه دي چې د سوال او پوښتنې په وخت کېنې استعمالېږي او په لاندې ډول ښودل کېږي، لکه :

(چا ، څوک) : د اشخاصو لپاره راځي . (چا) د ماضي متعدي په فاعلي حالت او ارتباطي حالت کېنې او (څوک) په نورو حالتونو کېنې استعمالېږي .
مثالونه يې دا دي :

چا سبق ولوست؟ - چا خط وليکه ؟ چاته وايي؟
داسې د چا ورور دی؟ څوک راغلی دی؟
(څه ، څومره ، څو) : دغه درې واړه ضميرونه په درې واړو حالتونو کېنې راځي لکه :

څه وچيچلې؟ تاڅه واخيستل؟ له څه وېرېږې؟
دا قلم دې په څو واخيست؟ څومره اخلي؟ څووم،
څوومه - کوم - کومه؟ دا هم استفهامي ضميرونه دي
مگر هغه وخت چې مرجع ورسره نه وي ذکر شوې، لکه:
څووم دې پکار دی؟ څوومه غواړې؟ کوم دې
پکار دی؟ کومه غواړې؟

پښتو کښې يو قسم د بطني ضميرونه هم شته چې په
جملو کښې د ربط وظيفه اجراء کوي او اوله جمله
دوهمې جملې سره تړي. دغه ضميرونه زيات له دوو
ټکو څخه جوړ شوي دي، مثالونه يې په لاندې ډول دي:
څوک چې: څوک چې بدگرځي، بد به پرځي.
چا چې: چا چې کار وکړ، گټه به ومومي.
څه چې: څه چې کړې، هغه به رپې.

خومره چې : خومره چې خوړلی شي وخوره !

هرڅه : هرڅه چې وايي وايه .

د (ترې ، ترينه ، ځينې ، پرې ، پکښې) کلمې هم د
رابطي ضمرونو وظيفه اجراء کوي ، مثالونې دادي :

تری - ترينه : قلم ترې واخله . يا قام ترينه واخله .

ځينې : پوښتنه ځينې وکړه .

پرې : زما پرې روپۍ دي .

پکښې - زلمی پکښې ناست دی .

دغه کلمې په اصل کې د دې کلمو (ترده ، له ده ،

په هغه کې) په ځای په مخفف ډول استعمالېږي .

لنډی

موري ٻٽوپڪ توري مڃي راکريه
په اسلام ننگ دی دجهاد سنگر ته حمه
غاز يا نو جنگ ته بسم الله کري
خداي موهکا ميا بکريه چي غليم مغ توري^{شینه}
مومنه ! پاڇه دشمن راغي
د اسلام جنگ دی کور کيني مه کوه خوبونه
زويه خپل حق به در پلونه کرم
خودرو سانو جنگ ته لار نشي په مينه
تانه به خار او سپليني شم
چي دجهاد دگر کيني وکري غور ځنگونه

مېړنی هلته به دې بولم
 چې له روسي سرونو جوړېږي منارونو
 مجاهدين لاپل غزا ته
 لاليه ته ولې بېغمه کړې خوبونه
 دوی دانگرېز داروين پياري
 چې انسانان دبیزوگي نسل گهني نه
 له خداي، رسول، قرآن منکړي
 جنت، دوزخ، حساب کتاب هيڅ نه مني نه
 د کارل مارکس په فلسفه کښي
 له وحشت پرته نورڅه نه پکښي وينمه
 لينن، ستالين او که ماو ډي
 دبشريت د تباهي موخه لريند

ديونس بن عبید (ض) تقویٰ

اسلام ہمیشہ خپلو پیر و انو ته لار بنود نه کوي چي
د نور و د حقوق و او مالونو له خوړلو څخه ځان وژغوي
تر دې چې په تجارتي کار و بار کښي د بې انصافه گټي
لاس ته راوړلو اجازه يې هم نده ورکړې ، نو هغه څوک
چې واقعاً د اسلام له مزایاؤ سره بلد تيا لري ، د اسلام
اصول او اساسات خپله کړن لاره گڼي ، نو د ناروا
گټو څخه ځان ساتي ، چې د نموني په توگه يې مثال
وړاندې کړي :

يونس بن عبید سوداگرو چي دوکان يې درلود

کمونستان که مزدکیان دي

د محرماتو ازدواج رواگټيښه

د کمونېزم په قاموس کېږي

له مادي پرته معنا کله قبلو ښه

کمونستان خدایه تباہ کړي

زمونږ د دين او عقيدې توهم کويښه

تمرین :

۱- زده کوونکي دې پورتنۍ لنډۍ پخپلو کتابچو کېښي

ولیکي .

۲- زده کوونکي دې هر یو پنځه پنځه جهادی لنډۍ

ولیکي .

بخیل او فقیر

یوه فقیرله یوه بخیل بدای شخه څه وغوښتل، ورته

وئې ویل : یوڅه راکړه !

بخیل ورته وویل : که ته زما یوه خبره ومنې نو بیا

چې هرڅه ته غواړې، زه به یې درکړم ....

فقیر وویل : پر سترگو، منم یې، کومه خبره ده؟

بخیل : خبره داده چې هېڅکله له ما څخه

څه مه غواړه !!

رباعی

پاکه ربه ماته وکری هدایت
دسرورکائونات په برکت

له دروغونه می ژبه په امان کری
دصدیق د صداقت په برکت

مشکلات ددی جهاپه ماساکری
دعثمان دشهدادت په برکت

عاجزان خمدلاسه آزارنکری
دعمر دعدالت په برکت

راکښی مه اچوی خوی دنجیلا
دعلی دسخاوت په برکت

لوړ همت

سيم وزير په ملك كېنې نلرم ناداريم
په دولت دنړ تر حده دنيا داريم
وظيفه د حق له دره رارسېږي
نه د سپي غوندې طامع د بيل درباريم
دمخ آب ي په سوال سره ستوی نشو
پوشیده په صدف د غوندې ابداريم
قناعت له نا اهلا نوبې پروا کړم
په دې گنج سره سرخړی لکه انا ريم
زيست ژونگار مې د دنيا په توکل دي
مشرک نه يم په توحيد سره اقرار يم

دارمدار دهيڅ ظالم کولی نشم
حکۀ تل دهرخو دبين دسترگوخاړيم
تره‌های بلند نظريم که باور کړې
کرگس نه يم چي جيفه ته هوا داريم
نه مگس يم چي پر غوږه کاسه نښلم
نه دعوت و ته د چا په انتظار يم
داغيار په صورت اوړيم چي لگېږم
لکه گل ترو تازه په لاس دياريم

مېهم ضمير ونه

په پښتو کښې ځينې مېهم ضمير ونه هم شته چې د يو
نامعلوم شي يا شخص پر ځای استعمالېږي او پر دوه
ډوله دی: بسیط او مرکب .

بسیط مېهم ضمير ونه دا دي :

څوک : څوک کار کوي او څوک ساعت تېروي .

چا : چا کار کړی دی او چا نه دی کړی .

څه : څه دا دي او څه نور دي .

څو : څو يې مړه شول او څو يې پاتې دي .

هیڅ : دلته هیڅ نشته .

مرکب مبهم ضمیر ونه پر او یو ټوپ دا دی :

هر څوک : هر څوک خپل کار کوي .

هر چا : هر چا پکښې خبرې وکړې .

هر څه : دلته هر څه پیدا کېږي .

هیڅوک : هیڅوک نه وایي چې زه ناپوه یم .

هیچا : هیچا ته څه مه وایه .

هر یو : هر یو وایي چې زه من یم .

بل یو : بل یو هم نشته .

بې نيازې

څوك چې نلري يو بل ته اميدونه

د هغه په كور كېنې خدای اېښي گڼونه

له عالمه بې نياز هغه كسان دې

چې يې كم كړه پر نيا خپل حاجتونه

د دنيا جاه و جلال ورته هيڅ ښكاري

په دماغ كېنې شي پيدا عالي فکرونه

ذايقه، اشتها فکر چې بدل شي

هغه ناخلي له دنيا نه دېر خوندونه

د معنی د خاوندانو په نظر كېنې

د دنيا د عزت نشته دېر قدرونه

څوك چې مست شي د مولا په مينه باندې

د هغه زړه كېنې وي كله نور شوقونه

زرغونه انا

زرغونه انا د اعلیٰ حضرت احمد شاه بابا مور وه چچې
دا پښتنه مېرمن د دې لویو هسکو غرونو په لمنو کې د -
پښتونوالي یو ښه محرکه بلل کېږي .

زرغونه انا د دې پاکې خاورې د خدمت اولور والي
لپاره یو داسې نابغه زوی لکه احمد شاه بابا د پښتنو
ملت ته تقدیم کړ چې د « بابا »

لقب یې وری دی . همدارنگه دې پښتنې مېرمنې د (انا)
لقب گټلې دی او تر اوسه پورې یې په پښتني دنیا
کې نوم ژوندی دی .

زرغونې انا تل د خپل نابغه زوی سره په ښو
ښو افکارو کې مرسنه کوله .

لکه پخپنر پاکو شید و کښې چې یې د پښتوالي غذا
و رکوله، همدا شان یې د پښتونوالي او غیرت درس
په خوله ورښوه .

په ۱۱۷۴هـ) کال چې احمد شاه بابا د پښتون مشران
او نور ارکان راوبلل چې د قندهار د نوي ښار
د جوړولو لپاره یوه سمه او صحیح نقشه طرح کړي،
ترې پر و نظریو وروسته دا نظریه خوښه شوه
چې ښار باید اووه دېوالونه او خړخند قونه ولري چې
د دښمن له حملې څخه خوندي شي .

دا نظریه ټولو ومنله، مگر په دې حال کې چې زرغونه
انا خبره شوه . اعلیحضرت احمد شاه بابا یې کور ته
وغوښت وژته و یې ویل :

زویه ! دا خبره ټینگه په غونډ کېږي ونیسه ...

په دوکان کښې يې دوه ډوله چپني د خرڅولو لپاره
ايسې وې. د يوه ډول بيه څلور سوه درهمه او
د بل يې دوه سوه درهمه وه.

د لماڅه وخت شونو يونس د لماڅه دادا کولولپاره
مسجده ولاړ او وراره يې په دوکان کښې ناست و.
يو اعرابي راغی د دوه سوه درهمو چپنه يې په څلور سوه
درهمو پېرې خرڅه کړه، خو په لاره کښې يونس په مخه
ورغی او د نوموړي اعرابي څخه يې پوښتنه وکړه
چې چپنه دې په څو واخيسته؟ اعرابي وويل:
په څلور سوه. يونس ورته وويل: ددې چپني
بيه دوه سوه ده، راشه چې په دوکان کښې دوه
سوه درهمه بېرته د زکرم. اعرابي وويل: دا
چپنه زموږ په ښار کښې په پنځه سوه درهمه

چي پښتون هيڅکله دغا ورو دېوالونه پناه نه وړي
 او نه په خندق ځان له غليمه خوندي کوي. پښتون
 د خداي (ج) په مرسته او په خپل مټ ځان او وطن ساتي.
 نو پخپل پښتني همت او استقامت به ځان او پښتون او
 وطن وساتي ... خوشې دېوالونه او خندقونه مه جوړو!
 په دې دېوالونو به يوازې زه او ته خوندي شو، هغه
 پښتې دريښد او پښتانه وروڼه چې د دې خندقو
 او دېوالو، هاحواته دي هغه ټوله تاڅه ساتنه نه غواړي؟
 او زه منن پښتانه، نه بلل کېږي؟ او هم ته بايد دومره
 انتظار ونه باسي چې دشمن تر ښاره پورې راوړېږي!
 هغه و چې د احمد شاه بابا له مغزو څخه هغه ربانديني
 مفکوره ووتله او يوه معمولي کلاي جوړه
 کړه.

همداشان نقل کړي چې : په (۱۷۴هـ) کال د احمد شاه
بابا د ماتي بزغ په درواغو کښه هار ته
راورسېد ، خلک د احمد شاه بابا له ماتي او د سکرو
د پو پنا کېدو له آوازي وار خطا بنکار بدل ، خو دا خبره
زیرغونې انا ته ورسېده .

دې مېرمنې وویل : بری اوماتي د تقدیس په لاس
دی ، مگر احمد خان وژني اوماتي نه کوي .

زیرغونه انا د کڼدهار د ښار له جوړولو وروسته
د احمد شاه بابا په ژوند و فاته شوې ده . احمد شاه
بابا په (۱۱۸۶هـ) کې وفات شوی دی .

د الحادخونې سپرې دي

د غمونو سلسلې دي

لویې خدایه څه نڅرۍ دي

که مو سر حې که مو مال حې

د انوڅه مقابلې دي؟

خپل دښمن شوره پاته

له نفاقه مو گیلې دي

یو اوبل سره جنګېږو

نور مو تنگی حوصلې دي

د ظالم له ډېره ظلمه
رڼا ورځې تورې شپې دي
د ظلمت تياره خپره ده
هرې خواته ډېرې مړې دي
هندوګش د غرو لمني
د شهيد په وينو سړې دي
خپل تاريخ ته نظروکړئ
څه يې ښکې کارنا يې دي
دلته هر ظالم پل ايسې
تر پنه غوڅ موسراو پښې دي

هېڅ چاره يې بله نشته
د الحاد خونې سپرې دي

د حضرت عمر (رضی اللہ عنہ) عدالت

حضرت عمر (رض) د خطاب زوی او در رسول اللہ (ص)
د لویو صحابہ و له ډلې څخه و، چې په (۱۳ هـ) کال د
حضرت ابوبکر صدیق (رض) تر وفات وروسته
یې د خلافت د چارو واگې په لاس کې واخیستې.
د حضرت عمر (رض) خلافت په وخت کې د فتوحاتو
لمنه ډېره پراخه شوه او ډېرې سیمې د اسلامي
خلافت تر قلمرو لاندې راغلې او په دې ټول -
قلمرو کې امن او امان، سکون او اطمینان موجود
و او سبب یې د حضرت عمر (رض) سیاست، تدبیر،
عدل او انصاف و. حضرت عمر (رض) د اسلامي حکومت

ستې چې بنسټ يې د حضرت پېغمبر اکرم (ص) په
 مبارک ولاس نو ايسنودل شوی و، داسې ټينگی
 کړې چې نرېدل يې ممکن نه و او د اسلامي عدل پر
 بنا يې د خلافت چارې داسې تنظيم کړې چې دنړۍ
 هيڅ يوه نظام ورسره سيالي نشوای کولای.

حضرت عمر (رض) د خپل خلافت په ټوله موده کې
 د يو وېسته په اندازه د عدالت له لارې تجاوز و نکړ،
 ماته او غريبان، د قومونو لويان او په ټولنيز لحاظ
 ټبر واده خلک د هغه په وړاندې يو شان وو.

يو ځل يې د حج په ورځو کې ټول مامورين لوعن بېتل
 او په عامه غونډه کې ودرېد او وېي ويل:

که څوک د نبوی په خلاف څه شکايت لري؟ په دې
 غونډه کې د مصر والي عمر و بن عامر (رض) او نور لوی

مامورين هم حاضر وو. يوکس ودرېد او ويې ويل
 چې فلاني حاکم پرته له کومه جر مه سل د رى ووهلم
 حضرت عمر^(رض) ويل: پاڅه او خپل کسات ترې واخله.
 حضرت عمرو بن عاص^(رض) وويل: اي امير المؤمنين!
 په دى کار سره به ټول حاکمان بې زړه شي:
 حضرت عمر^(رض) وويل: پرته له دې بله لار نشته.
 او عرض کوونکى ته يې وويل چې پاڅه او خپل انتقام -
 ترې واخله!

آخر عمرو بن عاص^(رض) د عرض کوونکى څنگ ته ورغى
 او هغه يې په دې راضى کړ چې سل دیناره واخلي او
 ابراءو کړي.

يو وخت د قتيشو زياريان د حضرت عمر^(رض)
 د ليدلو لپاره راغلل. اتفاقاً صهيب، بلال او عمار^{رضي الله عنهم}

او حینې نور کسان هم حاضر وو چې زیاتره یې آزاد
 شوي مریان وو . حضرت عمر (رض) لومړی دوی
 خپل حضور ته ومنل او د قریبشو رښان منتظر -
 پاتې شول . پر ابو سفیان (رض) چې د جهالت په
 وخت کېنې دخپلې قبیلې رئیس ؤ) داکار پرېگران
 تمام شو او ویې ویل : سبحان الله مریانو دخلافت
 ددربار اجازه و مندله او مونږ انتظار باسو . د
 یو شمېر نورو کسانو هم چې د ابو سفیان همفکره وو
 داکار خوښ نشو . خو یو شمېر نورو چې حق
 پېژندونکي وو ، وویل : مونږ باید له حضرت عمر (رض)
 نه شکایت ونه کړو ، اسلام ټولو ته پریوه او ازبلنه
 ورکړه خوګ چې له خپلې بدبختۍ نه وروسته پاتې
 شول نن هم باید وروسته پاتې شي .

د قادیسیپ له جگه ی نه وروسته چې د عربو قبایلو
 تنخوا گانې ټاکل کېدې ټول قبیلوي امتیازات یې له نظره
 وغورځول او یوازې اسلامي ځانګړتیاوې یې په نظر کې ونیولې.
 په دې وخت کېنې د اسامه بن زید تنخواه د خپل زوی
 عبدالله تر تنخواه زیاته وټاکله، عبدالله وویل :
 والله اسامه په هېڅ جنګ کېنې تر ما ندی مخکې شوی.
 حضرت عمر رضی وویل : مگر هغه پر رسول الله صلی الله علیه وسلم
 تر ټا ډېر گران ؤ.

ابو حنبل د غنیمت مال راغی، ام المؤمنین حضرت حفصه
 چې د حضرت عمر فاروق رضی لور او د حضرت رسول اکرم
 بی بی وه، د خپل پلار حضور ته ورغله ویې ویل :
 څه چې زما حق بوي رایې څکړه ! حضرت عمر رضی وویل :
 لور جانې ! ته زما په خاص مال کېنې حق لرې دا د غنیمت -

مال دى . ته غو اړې چې خپل پلار په مغالطه كېني
 واچوي ؟ حضرت حفصه رضه حيرانه شوه ، له خپل
 ځايه يا خنډه او ولاړه .

بنوونكى دې شگرد الوته د اسلامي نظام په برخه كېني د عدالت وړند
 تشريح كړي .

لغات :

- (۱) واگي : جلب - اختيار
 (۲) كمات : بدل ، انتقام
 (۳) سبحان الله : پاكي ده خداى لره

خوځېږي ، زه پرې راضي يم .

يونس وويل : كه ته راضي يې زه راضي نه يم چې

له ټاكلي نرخ نه زيات خه واخلم .

هماغه و چې اعرابي يې بېرته راوست ، دوه سوه

درهمه يې بېرته ورکړل او خپل وراره يې وراټه

چې دغه ډول معامله بيا تکرار نشي .

نېک او بد

که امید لرې له رحمه له کرمه

ستا هم بویه په هرچا باندې کرم

د هرچا سره چې کړې هغه به مومي

دهیڅ تخم مېوه نه درومي برهم

اوس ده ستا رضا نېکي کړې که بدی کړې

نېک و بد دې دواړه ښکوي شي په قلم

(رحمان بابا)

څلور يځي

که سپين او سره يې په کور کښې تل وي
چې نه يې علم نه يې عمل وي
بيا ځيې نشته آخر به خوار شي
بخت به ترکومو ورسره مل وي

(عبدالقادر خټک)

طامع همېش وي په انتظار کښې
آب يې د مخ ځي په هر ديار کښې
گنج چې د صبر پير محمد، بيا موند
توانگر باله شي په داديار کښې
(پير محمد کاکړ)

خواهر د هغه دى چې لکه شمع
د سگان په سولو مجلس کجاوې
د بل د پاره که په خندا او عې
په مخ يې دروي باران د د مع^(۱)
(عبد القادر خټک)

ژبه عادت کړه په منو خبر و
خبرې نېچې دې نېچې تر شکرو
د خوښه مثال يې شکرې و ايم
قدر يې ټېر دى تر مر غلرو
(عبد القادر خټک)

---

(۱) د مع او بکې

داپند له مانه په زړه کښی یاد کړه
خو دې لاس رسي مروت ، دادکړه
زړونه د هر چا په احسان شاد کړه
آزاد بنده کړه ، بنده آزاد کړه

(عبدالقادر خټک)

فروتنی کړئ سر بلند انو!
بهره یونه وړه خود پسندانو
تل خمیده وي بار وړې څانگې
تواضع خوی کړه بهر مندانو

(کاظم خان شیدا)

ور که دنیا شه، بده یب طمع
واوره له مانده که لری سمع
بیم یب دسر شي په شان دشمع
چی سیم وزیر کا په کور کنبی جمع

(کاظم خان شیدا)

په واک چی نلری په کا م کنبی ژبه
که گنگ شي سبه دی په لویه تبه
په بده ژبه خان حی جهان حی
ایمان لاهم حی واوره طالبه!

(خوشحال خټک)

ادب چي نه وي په سپين په تور کښې
عزت به نه وي په هغه کور کښې
دولت به درومي له هغه خلقه
چې سره تل وي په سړاو شور کښې

(خوشحال خټک)

ديتيم ژه ا

مور او پلار باندې ډېر گران و
خپل پردي ته قدر دان و م
وم کوچنيانو کښې سناغلی
هم هر چا ته ډېر منلی
زیست وژواکې ښه بهتر و
د هر چا په ما نظر و
خوشحالی وې ښه وختونه
هیڅ مې نه لیدل غمونه
مور او پلار به ناز ول م
په ښه مینه یې روزل م
چې کوم وخت کمو نستانو
د روسانو غلامانو

په لاس ونيول ا مرونه
 نو شروع يې کړل ظلمونه
 مشر ورور يې په زندان شو
 ژوندی بنځ په گور ستا شو
 کور مو وران کړ لوجان و نو
 په تانکونو په توپونو
 مور او پلار مو شهيدان شو
 مونږه پاتې يتيمان شو
 مور او پلار ځينې جدا شوم
 په غمونو مبتلا شوم
 شپه او ورځ په غم کې بزم
 بې درملنه يم خور بزم

وهر لوري ته چې ځمنه
بښوا بېرته را ځمه
نه چې خوب نه چې خنداشته
نه د چاپه ما پر واک شته
چې نظر کړم هرې خواته
هیڅوک نه گوري وماته
چاته ووايم درد وونه
چې مرهم مې شي تپونه
اوسنکې څاڅي په گریوان مې
رايا د بڼې باباجان مې

لاړه ورکړه ده له مانه
غني خدايه ، عاليشانه!

اخلاقي بنوونې

خدايه! امان راكړې له دا هسې زندگۍ
چې ته بد وايي له بله ، بل له تا
زهر سبه وي كه په صلح په صلاح وي
نه شكرې په فتنه او په غوغا
گونگي سبه دي چې بې كام وبې زبان وي
نه چې ژبه شي په بد و بيل گويا
كون بهتر دي چې خه نه آوري په غوږ
نه چې غونډ كاندې په بدويد، شنوا
د جاهل د همدې نه به بهتر وي
كه له چا سره همدې وي اژدها

خدایه!

خدایه! داغافله زهره مې ته بدل کړې
ستاد مینې او اخلاص اوړ پکښې بل کړې
ستاد دې لویې کعبې له برکته
سم مې فکر، اعتقاد، سم مې عمل کړې
چې د تا پاکه رضا شي پرې حاصله
په هغه لاره مې هر قدم او پل کړې
پوښوچ سپین مسلمان چې را نه جوړ شي
میرا مې له ریاء او چل او ول کړې
که مخلص دې د درگاه او که نېکان دي
ر به مایه هغو ټولو کښې افضل کړې

که مشکل دی خود زه و نورغول دي
سهل کار دی سود و زیان ددې دنیا
چې دور و راو د عزیز پرې زړه آزار شي
حاصل مه شه هغه خپله مدعا
گاه د نور و رضا بویه گاهی خپله
پکار نه ده همیشه خپله رضا
ښه خواړه چې یو یې خوري بل ورته گوي
خواړه نه دي هغه زهر دي گویا

«درحمان بابا له دېوان شخړه»

د ننگ مړ

د ننگ مړ خوځه مړنه دی

د بې ننگه ژوند جفاده

لاس به واغځلم له ننگه

که په ننگ پاتې د نیا ده

چې سر پرې کړي «احمد شاهه»

دهغو مینه رښتیا ده

شاه بابا»

د ليکوالۍ لارښوونې

- ۱- ښايي يو ليکونکی لومړی داسې موضوع خوښه کړي چې هم ورسره مينه او علاقه ولري او هم پکښې د پوره معلوماتو څاوند وي.
- ۲- ښايي چې يو مضمون په ښه رنگ شروع او په ښه توگه پای ته ورسېږي.
- ۳- هره ليکنه د زړه دخوښې په وخت کښې پکار ده، ولې چې دغسې ليکنه خوښه وړه او زړه راښکونکې وي.
- ۴- ښايي چې يو ليکونکی د ټولنې له غوښتنې او ذوق سره سمه ليکنه وکړي، يوازې دخپل ذوق او

خپلې نظريې پير وي کوم ارزښت نلري .

۵- يوليکونکی له پکار دي ترڅو چې لاس يې

رسېږي پخپلو ليکنو کې پردي لغات رانه وږي او

خپله ژبه دنورو ژبو د تاثير لاندې رانه ولي .

۶- پکار دي چې يوليکونکی ساده او اسانه ليکنه

وکړي چې هر څوک ورباندې وپوهېږي او خوند

ترې واخلي ، يعنې ښايي چې په مناسبو الفاظو

او خوښو کلمو خپل مطلب بيان کړي اوله زياتو

عباراتو او مبالغو څخه ځان وساتي .

۷- دکلمو په انتخاب کې ډېر فکر او غور او د

لوستونکو د پوهې خيال ساتل پکار دی .

۸- په ليکنه کې ډېل چا پېښې کول ښه کار نه دی

ښايي چې هر ليکوال په طبيعي ډول خپل مطلب ښکاره

کړي . کټ مټ د بل چا د سبک تقلید ښه نه دی .

ښایي چې د فکر ډول او د بیان طریقه موخپله وي .

۹- په یوه لیکنه کې سترپایه هم رنگی پکار ده

یعنې یو عبارت ډېر ادبي لیکل او بل په عادي رنگ لیکل

د کمزورۍ او بې تناسبۍ ښه ده .

۱۰- ښایي چې یو لیکونکی د جملو په جوړولو کې

له رنگینۍ څخه کار واخلي او ټولې جملې یو شان رانه وي .

۱۱- یو لیکونکی ته پکار دي چې له خپلې لیکنې څخه

یوه ښکاره نتیجه واخلي .

۱۲- دیو کتاب او مقالې په لیکنه کې د ماخذونو

ښودل لازمي خبره ده .

۱۳- هر لیکونکی باید خپله لیکنه په دوهم ځل وگوري

ترڅو د عقل او ادب په چوکاټ برابر شي .

په مسوده کښې دوهم ځل فکر کول او دهغه سمول
يو ډېر ښه عادت دی ، ښايي چې يوه ليکنه څوځله
اصلاح کړای شي .

۱۴- مشق او مطالعه د ليکوالۍ لپاره يوه غوره لار

د ه .

د لومړني مشق طريقه داده چې د يواځې خبر سر مقاله
په غور ولولئ . مهم ټکي او ښه مطالب ورنه يادداشت
کړئ او بيا هغه پخپل عبارت وليکئ ، بيا پکښې دوباره
غور وکړئ چې څومره فرق پکښې راغلی دی .

۱۵- د هرې موضوع په باره کښې يا د داشتونو غونډول
او هغه په ښه شان ترتيبول د مضمون د ليکلوسره
مرسته کوي .

پند او نصیحت

درته و بنیم کېمیا د سعادت
د بد انوسره مه کوه صحبت
که لوی غواړې ځان کم ګڼه ترېله
بل تر دې د پاسه نشته نصیحت
په دوستانو لطف کړ چې خو په تاشي
د دښمن سره هم ښه کوه خلقت
نور اتی کا هغه ځای چې سر کېښېني
دیرینه خلور هوښیار په مشورت
که گنجونه د قارون د زته انبار شي
په هر لوري غورځوه په سخاوت

خود دوستی د دنیا ډېرې وي په زړه کېږي
هغه هومره ډېر فساد دی قباح
شور غوغا، جنگ وجدل به ترمینځ نه وو
که هرڅوک سره راضي وای په قسمت

که راحت غواړي په ځان محنت قبول کړه
بې محنته هیڅوک نه مومي راحت

جهاد او ډولونه يې

جهاد په لغت كې زيار ايستلو (كونښن كولو) ته وايي او په اصطلاح كې هغو ټولو كونښنونو او ربرونو ته وايي چې مقصد پكې د الله جل جلاله د نوم لوړتيا (اعلاى كلمه الله) او دهغه رضا وي.

په اسلام كې د جهاد مقام تر ټولو اعمالو ډېرى او له احاديثو څخه معلومېږي له هغه چا سره چې د جهاد فكر نه وي پخپل ايمان ډې ووهېږي. د دې لپاره چې مونږ د جهاد اقسام وپېژنو، نو هريو ډول يې په لنډه توگه بېلابېل څېړو:

۱- لسانی جهاد :

دې ډول جهاد ته په ژبه جهاد کول وایي . دا جهاد د
دهغه چا په برخه کېدلی شي چې د دنیا (مادیاتو) او نفسی غرض
خه آزاد او د پوهې څښتن وي ، الله تعالی د لسانی جهاد
په هکله مسلمانانو ته داسې ارشاد فرمایلي چې ترجمه
یې په لاندې ډول بیانېږي :

«تاسې غوره امت یاست د خلکو لپاره ایستل
شوي یاست، تاسې به امر کوئ خلکو ته په ښکې اوله بدو
خه به ژغورونه کوئ او په الله اچایمان راوړئ.»

۲- تعلیمی جهاد :

د مومنین پیغمبر (ص) د تعلیمي جهاد په هکله یوې
ډلې ته داسې وښودله چې د پخوانیو امتونو د هلاکت سبب

چي مصؤن وي له کينې او کدن وسته
 د اگر د جن زماگي مې سپين لکه ملل کړې
 چي بي ستاله ذکره فکره بل څه نه وي
 مشرف مې د خاصانو په محل کړې
 اسلامي دنيا چي ټينگه په وحدت کا
 خدايه ! ما په دغه هڅه کې اول کړې
 خدايه ! دغه تيت صفونه سره يو کړې
 د شيطان په لار چي درومي مغشلا کړې
 مرگ دې حق دی له مردودو مې شمېره
 خوستا پاکه نېکه لار کينې مې اجل کړې

چي خادم شتم په رښتيا د مسلمانو
 ربه ستا توفيق او توان راسره مل کړې

فهرست

شماره	عنوان	مخ
۱-	حمد	۱
۲-	نعت شریف	۳
۳-	دیونس بن عبید، رض، تقوی	۵
۴-	خدا ایه	۸
۵-	مهرمن نیکبخت	۱۰
۶-	مجاهد	۱۳
۷-	به پنبتوی د پردیو لغاتو قانون	۱۵
۸-	وطن	۲۲
۹-	ضمیر و نه	۲۴

« الف »

شېره	عنوان	مخ
۱۰-	قربانی	۲۸
۱۱-	منفصل ضمیرونه	۲۹
۱۲-	خیل عمل د لاری مل دی	۳۵
۱۳-	متلوننه	۳۷
۱۴-	غزل	۳۹
۱۵-	د لیک نښی نښانې	۴۰
۱۶-	نصیحت	۴۸
۱۷-	زړه مه ماته !	۵۱
۱۸-	غزل	۵۴
۱۹-	استفهامي او ربطی ضمیرونه	۵۵
۲۰-	لنډی	۵۸
۲۱-	بخیل او فقیر	۶۱

شېره	عنوان	مخ
۲۲-	رباعي	۶۲
۲۳-	لوړ همت	۶۳
۲۴-	مېهم ضميرونه	۶۵
۲۵-	بې نيازی	۶۷
۲۶-	زرغونه انا	۶۸
۲۷-	د الحاد خوښ سپېرې دي	۷۲
۲۸-	د حضرت عمر (رض)، عدالت	۷۴
۲۹-	نيک و بد	۸۰
۳۰-	خلو ريځي	۸۱
۳۱-	د یتیم ژړا	۸۶
۳۲-	اخلاقي بنوونې	۸۹
۳۳-	د ښک مېر	۹۱

شماره	عنوان	مخ
۳۴-	دلیکوالی کلا رینوونی	۹۲
۳۵-	پند او نصیحت	۹۶
۳۶-	جهاد او ډولونیږ	۹۸
۳۷-	حکایت	۱۰۵
۳۸-	وطنه تاته وایم !	۱۰۷
۳۹-	شعرکه نشر	۱۰۹
۴۰-	کتاب خرڅوونکی	۱۱۱
۴۱-	اضافی ضیرونه	۱۱۲
۴۲-	پورته مسله !	۱۱۴
۴۳-	پوهنه	۱۱۶
۴۴-	لنډی	۱۱۹
۴۵-	دوه ملگري	۱۲۲

شماره	عنوان	مخ
۴۶-	اشاری ضمیرونه	۱۲۲
۴۷-	لوبوالمی	۱۲۵
۴۸-	نصیحتونه	۱۲۷
۴۹-	جدا وجهد	۱۲۹
۵۰-	لطیفه	۱۳۰
۵۱-	عزت	۱۳۲
۵۲-	دنبکبختی عوامل	۱۳۳
۵۳-	توقه	۱۳۷
۵۴-	دنیا سبه ده	۱۴۰
۵۵-	بیت نیکه	۱۴۲
۵۶-	د بیت نیکه مناجات	۱۴۴
۵۷-	داستان	۱۴۵

کتابخانه سنائی اسکول کراچی

کتابخان سنائی تعلیمی کمیٹی
رضامندی

پستو

د اتم تولگی لپارہ

مؤلف: محمد صدیق "کامران"

د پښتو قرأت

د اتم ټولګي لپاره

مؤلف: محمد صدیق کامران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حضرت رسول اکرم (صلی اللہ علیہ وسلم، فرمائی دی۔

رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَ

خوشنم چہ اللہ مو رب دی۔

بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ

او اسلام : مو دین دی۔

بِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا

او محمد (صلی اللہ علیہ وسلم) رسول و نبی دی۔

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَجَعَلَهُ أَكْرَمَ الْخَلَائِقِ بِالْعِلْمِ
وَالْكَرَمِ وَجَعَلَ أُمَّةً مُّحَمَّدٍ خَيْرَ الْأَسْمِ وَأَمَرَهُمْ بِالذِّعْوَةِ وَالْإِرْشَادِ
وَالْجِهَادِ الْمُعْظِمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَمُعَلِّمِ
الْبَشَرِ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

په هیواد کی د سپیڅلي جهاد د پیل څخه راپدیځو، استادانو،
علماؤ او پوهانو، د شاگردانو د علمی اهدافو د ترسره کیدو او د
اسلامی فرهنگ د ودی او پراختیاد پاره په مختلفو برخو کی او
د پوهی له ښیځنو څخه د ښی گټی اخیستنې په خاطر کاکه پاملرنه
کړیده، او په دی توگه ئی دمهاجرت د ناخوالو او بدو شرایطو
سره سره دا خبره نړیوالو ته ثابته کړه چه د افغانستان غیور او
قهرمان ملت وکولای شول د جهاد په تیرویو ولسو کلوکی د توری
او قلم مبارزی ته یو دبل ترڅنگه ادامه ورکړی. د افغانستان
تعلیمی مرکز چه د مختلفو درنو جهادی تنظیمونو له پیاوړو غړو
څخه تشکیل شویدی په خپل وار سره هڅه کړی ترڅو په
هیواد کی دننه د مدارسو د رسی پروگرامونه له ورځنیو
شرایطو او علمی معیارونو سره سم ترتیب او د لمړی دوری

درسي کتابونه او دهغو محتويات د منل شو يو تعليمي اصولو
 پر اساس تهيه او تطبيق کړي. اوس چه د لوی خدای په فضل
 د لمړي دورې د کتابونو چاپ او تر ټيول پای ته رسيدلی او
 د خدای پاک په مرسته منځنی او دوهمه مرحله شروع شویده
 بيايې هم خپله علمی دنده د يوه غوره تعليمي پروگرام په برابرۍ
 ولوکی چه د ټولو تعليمي بنسټونو او علمی موازينو سره برابر وي
 نده هيره کړي. او د پخوا په شان ئې د درسي کتابونو په برابرولو
 او تدوين کې د نورو مختلفو جهادي تنظيمونو د پروگرامونو
 څخه په استفادی سره زياته پاملرنه کړیده.

د افغانستان تعليمي مرکز خپله دنده بولي چه د نصاب مدیریت
 له هغو استادانو، پوهانو او کارکوونکو څخه چه د يوه اسلامی
 واحد تعليمي نصاب د منځ ته راوړلو په برخه کې چه له علمی
 موازينو سره سمون لري له هيڅ ډول ايتار او سرښندنې څخه
 ډډه نده کړي مننه او درناوی وکړي، او د دوی لایزيات
 برياليتوبونه د علم او معارف په برخه کې له پاک خدای څخه
 وغواړي.

هيله لرو د هیواد راټلونکی او ځوان نسل د قدر وړو مدرسینو
 د علمی لارښوونې په نتیجه کې تری زیاته گټه واخلي، ترڅو د يوه
 نوی افغانستان د پاره چه يو اسلامی، خپلواک او پرمخ تللی
 افغانستان به وی رښتینی او گټور غړی وروزل شي.

ومن الله التوفيق

د افغانستان تعليمي مرکز

ب